

ZONDA TAMÁS

Kisvizit

Összegyűjtött versek, emlékek

Zonda Tamás

Kisvizit

Összegyűjtött versek, írások

Szerkesztő
Szepes Erika

Borító:
Vizúr János dr.
www.vizurart.com
„Sejtelmek” c. műve

ISBN 978-963-9386-93-8

Madách Irodalmi Társaság

Budapest 2013

Nincs félelem

Ajánlás

Most kellene
a harcot abbahagyni,
búcsúzókat írni az eső
sustorgó, szálkás függönyére
vagy kitűzni hirtelen
egy pipacs-kokárdát...

Lehet lenni is tovább,
nem kérni semmit senkitől,
lenni zsoltárosan elmondható,
sosem és mindig tudható,
lenni a törvények hárfa-illata,
bohóc kezében árva trombita...

Nem is vers ez

Letörli még egy őszt
mint a gesztenyékről
tüskés álarcainkat?

Megyek fanyar napokban
gyanakvó arcomon cápamosoly,
mert simlis itt az erőszak:
jázminná lopja magát
s közben kapcává tapossa
vakító gyolcsaim...

Tajtékos félelem
úszik be látcsövembe
fehér könyökét a tenger
mellemnek szegzi lassan
recsegő boltívek alatt készül
utolsó csavargóruhám...

Nem is vers ez,
csak a vérem folyik...

Nincs félelem

Végül minden virágba szökken
évszakok járkálnak
felhorzsoló éjszakák
vikenddé foszló szerelmek
elgördül lassan a század
mentem feléd elestem
jönnél felém minek
nincs félelem:
virágba szökkensz te is
illatodat szétteríti a szél
a végtelen traverzein...

Tavaszi fáradtság

Lassan elkotródik talán
ez a próbáló hosszú tél
vele a maskarák évada is
cserbenhagyott arcunkból
készül majd nyári mosoly
félrenyelt szavak asztmája csitul
szájunkon kivirult fagyölő vegyszer
bizony jó lesz a langy-meleg eső
lomtalanítás farsangos szívünkben
készülődnek az érdes böjti szelek
egünket fényesre csiszolják
a sürgönydróton vándormadarak:
véletlen partitúrák
majd hangzik az ország
lobogós új tavaszunk moco-rog
nem sokára fűszeres napok
ladikja ringat
mormoljuk Húsvét barka-füzérét...

Milyen céda fölénnel felejtjük
ilyenkor a téli halottat
pusztulás zizegő rekviemjét
milyen kegyetlen minden virág
milyen kegyetlenek az évszakok...

Halottak napján

A lugasok zavarba jöttek mára
hajnali szememen dér piheg
a nyár keréknyomain
jégvártya készülődik:
fanyar illatával hajában
itt van megint –
Most ránk zuhannak a
kertek barna lucskai
foszló krizantémok
árokba, halomra löve –

Bágyadt kérdések
döngicsélnek
sietős dolgú perceken
varjak sötétje jön
barlangos hosszú éjszakák...

Idő van

(A Gothár stábnak)

Idő van –

A hattyúk nyaka
csomóra kötve
kimért lüktetésünket
hiába biztatjuk
a végtelen
elájult számjegyével...

Idő van –

Pulzusunk aknáitól
robajló éjszakák
térdigjárt álmok:
kínjaink egykori
varázsa is megkopott...

Idő van –

Sompolygó félelem
zárkánk ablakán
szénporos sirály
a visszanevadható pofonok
most válnak kővé szívünkben...

Idő van –

Horkol az ország
ajtónkon senki nem dörömböl
örülni kellene ennek
vagy mint kifosztott hegedű
belepattanni hirtelen
a kátrányos
néma éjszakába...

Idő van.

Arc poeticus

Elszivárognak észrevétlen
ficsúrkorod záportükrei
Hullongó grafitban
berendezkedik lassan a sérelem
kritikus tömeggé gyúrja szerveid
aztán hirtelen
szép házad ablaka
a csend...
bevérzik minden –

Majd az új nyár
portós szerelmei
veszélytől csitul
a táj körötted
s lebegsz az ég alatt
– nádcsontó maskara –
fajsúlyod kérdőjelen...

Fészket rakhat már szívedben
minden árvaság
szárnyat növeszthet
de repüljön máris:
elsimult véredben
csapdák készülődnek
meneküljön
bár kardforgató kezedet elástad
rég a hársfák alá –

Bordáidon áttűnik
a meztelen lüktetés
állsz hanyatt a végtelennek
kifutott szemeid a csillagok
kitárod a szélbe
esendő homlokod
rojtos bohóc ruhád –

Maradék kezéd Isten felé kutat.

Négyiksz

(próza)

Sustorgó, csendes szellő
babrál a bágyadt kis füvekkel,
fülledt július aranya
csordogál a fákról,
ez a nap is felvette
végre kormos kalapját
molyrágások rajta a csillagok,
a vén romantikust is
kitűzte karimája szélire,
tornyokká nőnek a kerti árnyak –

Elindulsz egyszer: sejtek
burjánzó tömege megered
s öntudatlan, titkos törvények
rendjeként csak itt vagy,
késő a kérdés: mi jogon?
Kérdezésed nélkül?

És a gyűlölet már visszavonhatatlan...

Persze szép volt először minden:
a nyári dombok vadsóska vackában
bujkáló falvak,
a békák esti madrigálja,
lopott gyümölcsök ízei,
jó volt avar-hajadban felejtetni magam... –

Aztán alattomosan, lassan
elmázolódtak a tiszta vásznak:
menetbe kerültünk
kipirult pántlikákkal, arccal,
megtanultuk, hogy piros
nemcsak a szélverte ég,
a láz, a harag, a vér,
hanem kijelölt naptári napok
arcunk is, ha pofont kapunk...

Aztán a zshivaj, majális
egyre halkul
játékainkról a lakk
kagylókban rohad le,
szemünkben sűrűbb
lesz a könny,
Winnetou-csatáink
és az önfeledt csodák
szétporladnak valami
leperzselt semmi-tájba
és csendéletbe meredve
csüngnek tétován
benn, halántékunk falán.

És egyre nagyobb a csend.
Csak ráncaink, miértjeink
percegése egyre hangosabb,
még szavazunk, mosolygunk,
ha kell,
magányparcellánk fala
biztos panel,

felettünk az örökös
kelet-európai felhősödés,
keserű túlélés-technikák –

Végül az ólálkodó félelem,
hogy nincs visszaút,
a kiköphetetlen keserű
ilyentájt rántja rögebe a vért,
s ha nem, hát csak babrálunk
éveinkkel, mint én is
ezzel a közelgő öt X-szel,
s hogy mit kezdhetnék velük
már végképp nem tudom...
Mondjuk kitűzhetnék még utoljára
egy szabályos, nyugodt teret,
vagy kiüthetnék a szövegből egy négybetűs
szót, hogy mondjuk: sz.,
de bele se írtam,
csak állok dacgyúrta
csontjaimmal tűnődve,
zsugorodva
mint alvadó vér a seben,
oszthatón eggyel s önmagammal.

Majmunka elment

(Dajka M. halálhíre)

Micsoda mulatság lesz ma
a szindbádi restiben...!
Majmunka elment
mondta a képernyő
ma este két fogadás
és terrorakció között
ebben a rohadttá finomult
puhára tegezett újvilágban
amely már meghalni se hagy
nyugodtan
kegyelele is kimért, fölényes –

Félek Majmunka
Ma este is félek
pedig micsoda edzés
szerveződik itt napra-nap
pedig ősösztön diktálta rám is
a védtelenség álarcait
hogy más erők meleg
szívébe hajszolódjak –

Bizony, megint
a bölcs bohócok egyike,
megint egy simogatással
kevesebb lett az arcom...

(1986. május 26.)

Levél fiának

Arcod királyi bársonyát
kikezdték már a hormonok
Megunt játékaidat
még makacsul babusgatom,
titokban felcsatolom a görkorid –

A harangok kiszámolása előtt,
mielőtt váratlan hirtelenséggel
felbukkannék egy apróhirdetésben,
még elmondanám:
mesebeli csizmáim rég elkoptak,
kimaradt az ütés kezemből
elestem hát minden csatában,
valami mindig közbejött
rizsporos küszködés ez már
súlyzókkal, vitaminnal...

Amit találtam vidd magaddal
ha átléped majd
kopott kis színpadunkat,
szomorkás bohócod már maradna
esetlen bukfenceit felejtsd el:
csak mint trapéz alatt a háló
feszült rá annyi évre, hogy
Téged baj ne érjen...

Talán szereted roncsolt arcomat
s túl minden árvaságon
tündöklök mégis fénytelen...

Bagatell

Nincs nyom mögöttem
de megyek
nincs magasság fölöttem
de térdelek
csöppnyi fájdalom talán
és mint a
lepke szárnya
beleolvadok
a gyertyalángba...

Hommage à deux

(Weöres és Dali, 1989. jan. 22-23)

„Csillag-szárnyas” az
éjszaka
kialudtak a lángoló
zsiráfok
röppen egy fél
bajuszkötő
elkapja holdbéli
csónakos...

A folyékony zsebórák
most dermednek idővé –
De „semmi bú”
csak két „kisfiú”
– kéz a kézben –
csillag lett fenn az égen.

Negatív

Hüllő-nyugalommal
fegyverkezik a csend –

Hangtalan dübörgés
az ébrenlét kertjein
pupillám kialszik
rám tör,
skizofrén szóttésébe
göngyöl az álom
elárvult szerveim foglyaként
átlüktetem talán...?

Aztán mint skorbutos
hajósnak egy sirály
kegyelmet oszt a csengetés:
a redőny résein a fények szikéi
pilláim varrata szétpattan
akácok párbajában kinn
egy őrült rigó segédkezik...

Megint! Megint.

Aranyló,
horzsolt ellipszisek!

Kérdeztél, mondom

Mintha egy kő
szélvédő homlokodra
Kérdések vádak könnyek
csörömpölése folyton
Biztos vagy akár az Istenek
Émelygésed freskói
az imbolygó falon
mint a megállapodások
olyan kétségbeesett
felszántott gyermekarcod
mint rózsalugasra
felszegzett angyal:
sebezhetetlen vagy –

Lehet elmégy
kivérzel
tisztán megállsz az ég alatt
ráncaidban szárnyonlőtt madárral
mindig új tavaszba mennél
Mintha akarná
Mintha jöttödre várna... –

Pillanat

Látod-e kedves
ez az ölelés
is tündöklő robot:
billió sejt enzim vegyérték
atom rendezett káosza:
két totális rendszer
titkos-tudatlan békekötése
ahogy kezed körülcsobog
ahogy fázós szemedben
ragyogni vágyom
mosolyod szélén kicsordulok
s mikor csitul a gitárok tébolya
repszekre hullva
szétterül a vérünk
gyémánt éjszakánkba...

Közben a billió csinovnyik
teszi mi kell,
a hormonok arcán elnéző mosoly –

Köszönöm törvényeidet anyag!

Gügyögő

Levelet írok homlokom falán
először anyámnak talán:
lehettem volna jobb fia:
„örülteket kell hajkurászni”...

Fiamnak is mehetne posta,
apád, ha ruháidat kimosta
beteg szívednek mesélne még:
az álmokból úgysem lesz elég.

Apám levelének címe a végtelen:
koromgolyóban tűnt el hirtelen,
nem vallatta az elvetett magot
nem kért sosem, csak ült és hallgatott...

Levelet kap ma mind a szerelem,
a meghitt, keserű, a szertelen:
bocsánatot kell mostan kérnem,
én mindent és könnyen szerettem,

féltem, siettem. Ím kapkodásom
utódai: tengernyi tartozásom.
Itt van Attila, ez is egy leltár,
élt a gyümölcs is, mostanra lekvár.

(Itt a spájzban, a polcon, itt ni!
Csak a rím miatt fogom kinyitni)

Túl a felén

Negyvenkét évem biz' elszállt
szakáll, elmegyógyász, elvált
gyanús
manusz.

Szebbik részén túl is talán,
mit hagyok a század falán?
Csömör
gyötör.

Állok itt Pesten védtelen
mihez kezd majd az életem
itt fenn
velem?

Otthagytam kedves városom,
fanyar emlékét ki fogom
bírní
írni?

Vagy a rágó-pettyes aszfalt
csalárd mérge itt marasztal
semmit
tenni?

Csupa kérdőjellé váltam,
hitem is csökkenté váltan
kutat
utat,

s míg átérek a partra túl
nézhetem majd magam a tü-
körbe,
körbe.

Azt kérdi majd: *itt* mi kéne?
megkérdem: én *ott* mi végre
éltem?
Kértem?

Miért ítéltél kudarcra,
miért löktél mindig arcra
Uram?
Uram,

elég baj vagyok magamnak,
sebeim majd kifakadnak...
Ne bánts,
de láss.

Naptár könnyből, aranyból

Január

Bizony tél ez is
vagy egy másik
kegyetlen évszak
tollázkodó szürkületben
fénybolhásan
gubbaszt a város
ködlábú szél kapirgál...

Ballagok gyantás szemekkel
örököld tüskéim hullatom
ez a vérszegény áhítat
is milyen nehéz
porcelán fogakkal
majd csak elhazudjuk
ki érti ezt
elhajlik kezemtől minden
csak szakállas fagy ragyog
mintha egyetlen arc is
rím lehetne arcomra
miért?...

Február

Kohászok foncsor-szemén
lobog már csak a július
szájamba-fagyott hóval
ijesztgetem a farsangolókat
egy varjú-csomóval
sikálom a telet szememről –

Villogó párna-szemmel
figyel az éjszaka
most álmodj
rejtőzz
védd magad:
reggelre
szutykos prizmába
hord a járdaszélre.

Március

A szeles ünnepek
elrepültek bennem
kipergett szememből
a gyöngy
tornyos álmaimat
patkányok éljeneztek
a zászlók pattogását is
csak a szél akarta megint
arcomba fújva
gyöngeségem szőke tincseit...

Megint nem tudom
kinek tartozom mennyivel
Letaroltak megint
egy ormóttan birtok érdekében.

Április

Füvek
rüggek
dolgoznak hangtalan
homlokunk mögött
gyúlik az ásvány
de kivillan fogunk
az orgonákban –

Itt vagy te is
téli ködök bolondja
hószavú gerinccel
bodzakegyelemben
szemen facsar
a kezdő napocska
püfölsz új tavaszod
zöld szamarát
s kocogsz az úton
latyakos győzelemben...

Május

És hirtelen ez a gyehenna május.

Fülledt tenyerét az este kitárja
hólyag hold nyálazza kertemet
s a Göncöl feszes mértanába zárva
tudom most elhiszek minden szerelemet

Most minden elhazudható
Most jöhet a hársfák őrült támadása
sebeim szőke mézekről fénylenek
szememre húzhatom
az éjfél gyöngé bársonyát
szétgurult álmaimmal
métázhatnak
fenn az angyalok...

Most ejt ki csőréből minden madár

A kócos füvekből
a jázmin hímporából
öröm tántorog mégis
hogyan érdemes:
felejt talán szívem
a penge fémes ízét
és szép lesz a nyár
lombjai még
hajamhoz dörgölőznek

Június

Majd a nyár
dúdolom
majd a nyár
tengerbe ejt
kékszemű
hajnalba rejt
s a lomha délután
összeférceli talán
a habruhát
minden bálozó sirálynak...

Majd a nyár
szólója zeng
feszülő
pórása peng
visszaránt ugye
a régi tombolásba
vinnyogó repeszbomba
a madarak becsapódása
a trágárzöld lombba...

Könnyebben tartom
majd oda
gyógyultra-sokkolt
vérem a télnek.

Július

Ahogy elcsitul
és újra támad
langyos
pattogó ostorával
kegyelmet oszt a nyári zápor
Pillatámaszú
tangófoszlányos éjszakában
kөрmөmre ég hiányod –

Minek mindig
boldognak lenni?
Kell a gyász
korom-fehéren
hogya szívárvány
kikezdhessen újra íriszem

Járványos méreg
patakzik szememből
Csak ezt a pár napot még
marokba-olvadt gyógyszerekkel
csak addig megúszni
a gravitáció próbaútját –

Aztán béke lesz lassan,
teljesíti parancsaimat a nyár.

Augusztus

A táj pulóvert kérne már
felrázott gyógyszer a láthatár

Vacog a szél is: féloldalára
köszörült a fűz a nyárfa

egy utolsó görögdinnye
reped a szélmarta égre

s a felizgatott programba
mintha belefáradt volna

mint bukott diszkó-király
szólózik még egy vén sirály

Roncsoló dühét a nap kiadta
fakó szertartás készül alatta:

ökörnyálhurok már nyakamon...
A stég elárvult vibrafon:

zeng cipóm alatt a búcsúdal
Merre jársz nyári diadal?

Szeptember

Hirtelen ősz ez is
az esték zöld prímásait
eltaposta
egyetlen éjszaka
szétdúlt pacsirták
a réteken
darvak ékjétől
felvérzett láthatár
rozsdát szitkozó
garázda tombol
öklét nem oldja vérem
még egy ütés:
húló tetem a nyár
tarkóján halkan
csordogál a nap...

Október

Egy őszt megint
eltűnnek a terekről
a pöttöm indiánok
a táskarádiók
estéink bolyhos völgyek
ölébe fészkelődnek
a magfúzió tomboló násza
fenn elcsitul
zsigerig gyökérző köd
növekszik...

Gyere altassuk el szívünket
egy forró gesztenyével
feltöretlen titkainkra
legyen kíváncsi majd
egy új tavasz
addig is reméljünk
mályvás
mézgyöngyű ünnepet
hiába szeretné arcainkat
öregre karcolni a gyémánt idő.

November

A nyár sistergő harcait
végigküzdve
megunva
zöld egyenruhájukat
fáradtan dobálják el
a fák a bokrok
ezernyi színbe öltözöttek
végre önmaguk –

Dezertálnék már
végre én is
lesimítva arcomról
a régi zűrzavart
csak hát ki látná
eldobott mundéromat
kegyelmet kérő
fehér rongyaim?

A gyertyaízű hegyoldalban
körülvész november köd-subája.

December

Majd a vén dalok kegyelme
lángokba csomózott szemem
a gyertya-szálon
ballag az erdő belém
tobozos álmot ígérve
romlott ajándék leszek
a porcukorba téve
vagy
riadt kis állatok
havas ágyam felett
nézik
bámulják
legelik bamba örömmel
a mellemből szökkenő
sós pipacsokat...

Ugye, szép lesz majd az Ünnepe?

Szonettek évada

Konok csatában

Mosolyom napra-nap kigondolom.
Mint ágyba-pisilő iskolás gyerek
tűntetném bűneim, szólni nem merek:
pontos az értelem, de szebb az álom,

tisztább a játék felhőtlen arca.
Keserű meccs ez itt benn szüntelen,
arcomat naponta másra sminkelem
riadtan nézve: meddig még a hajsza?

Csak álmaim, játékaim barátok,
megfogan véremlen minden átok
percekre szilánkul a végtelen,

bizarr nyelvtanával a század
otrombán kioktat, lefogja számat –
Jövök, megyek. Készül az életem.

Szonettek évada

Settenkedik a csuklyás merénylet
ólmos erőszak készül megint,
deres ostorral a lombra legyint
már grafitba vált, mi eddig fénylett.

Nincs időm, mersze se, hogy zavarjak:
a taglózó, fanyar orgiában
nem kérdezhetők a fegyverek.
Úgy van, ahogy a hártyás mezőn a varjak

vartyogják csúfos énekük: kár, kár
ellobbant felettünk megint a nyár
itt hagyott fényétől védetlen –

Majd avarban bujkáló bánatom
felizzik: páncéllá kovácsolom.
Túlélem talán saját történetem.

Szonett-duó

Gyanakvón figyelni minden tárgyat,
ahogy bejönnek, élnek, lobognak,
fényüket veszítik, kezedből kikopnak,
talán észre sem veszed az árnyat

szemed alatt, a szájad szegletén:
foszló idődet számlája pulzusod,
magadat más szemében olvasod,
mintha Te lennél ott, de már nem Én:

velünk változik szerelem, kenyér,
míg tündöklő stafétánk véget ér
ne félj, értelmüket veszítik a vádak.

Holnap szeretlek-e? Nem tudhatom
ez a tétova billió atom
mikor vajúdik váratlan vágyat.

Tanulj meg te is erősnek látszani.
Ősök szerelme: senki nem kérdezett,
félszavakban vagy hiányzó ékezet,
évszaknyi rebbenés, valóban talmi

vállalkozás ebben a rettenetben –
Szeretek, élek, mint minden ember,
pánik fegyellemmel, lázadni nem mer,
de csatákat álmodik rendületlen.

Nincs osztás, mit ki ne játszottak volna,
semmi, ami el ne lenne már mondva.
Bölcs fejjel vehetném máris kalapom,

belezúdulni az álmatlan szélbe
csak az elmondhatatlanról beszélve –
Sóhajt az éjfél. Felölti bánatom.

Licentia poetica avagy töredék egy szonettkoszorúból

I. (futó gondok)

Derűmre nem fészkelte grafit ború
mikor így szólt a szerkesztő kelleme:
klasszikus formákban is kellene!
Kezdődjék hát a szonettkoszorú.

Most épp nem folytatható, mert kisfiam
kopog, kezében könyv: a kémia.
Elgyötört arccal kérdi, hogy mi a
fene a spin-kvantumszám? Már kivan.

Fel a fejjel, vagyunk egy páran,
ténfergünk csak itt a nagyvilágban,
s közben hol jobbra, hol balra perdül

a sok fránya kis elektron – morgom.
Rövid tusa, a könyvvel, aztán mondom,
Tudott gyöngeségem erővé lendül.

II. (na, szóval)

Tudott gyöngeségem erővé lendül,
S ha fejemre majd zuhog is kemény,
Elemző, fitymáló vélemény
(bár konokul int „ma vieille pendule”

na, ez is mily klasszik, tisztelettel!?)
Fejem dacos, kérges agyam meg dőre:
teszek én mától minden szerkesztőre,
s írok tovább komoly, gyermeki kedvvel:

Hüvelyéből kirántom most a kardot,
Írok azértis egy kis avant-gardot!
A következőkben majd felcsendül (?)

Már közelg a múzsa, tartom homlokom,
furcsa ugye? – de tollam tisztán fogom,
karjaim horgonyok, szívemen csend ül.

III. (mégse)

Karjaim horgonyok, szívemen csend ül,
Ez a nyár is lám őszbe ferdül,
méregpoharát a fény kiissza,
(hangom marad a régi, klasszicista,

jobb rím lett volna, hogy vissza,
vagy a görög veszettség, hogy lyssa)
csakhogya az őszből lassan tél fakad,
hóarcú szobrok közt látod magad,

fújnak kezedre pengés jégbilincset,
örömet, napot, sok régi kincset,
sírhat bizony, kinek nincsen bora.

És hová lett a régi dicsőség?
a béke, a virtus, a nyári hőség?
hová lett a versek régi mámora?

IV. (keser)

Hová lett a versek régi mámora:
asszonánc, rím, a lüktető mora,
ide is kellene valamit tenni
nahát, nem jut eszembe semmi,

akár egy csámpás verslábikót
a múzsától kieszközölni,
nicsak! a rím is elhagyott
na majd a végére valami nagyot (?)

Előkapom a szakértő listát,
ezaz! Hívok egy strukturalistát
(boncmester vagy buzgó szemióta):

Az ott fenn egy null-morféma!
– mióta tervezem én is, mióta? –
Hát így lett a versnek csonka Vége(e).

Késő szerelem

Zuhog a hó, egyre zuhog
fázós gyapotot sír a tájra,
nem illik hozzánk a dráma:
szívedbe csendben elbújok.

Tudom, regényes régi dal:
nesztelen jön, s máris inal,
váratlan, vacogó téli álom,
kinn hermelin-súly a fákon.

Tudom, szemedben a tűz igaz,
végtelenek vagyunk, kevés vigasz,
szívedbe hát csendben elbújok,

még zuhog a hó, egyre zuhog,
cinke bűnöket éget a szánkra...
Ne félj, tavasz lesz nemsokára.

Szilveszter, csend

(Babitsra emlékezve)

Lassan véget ér ez az év is,
a napok, az évek visszanéznek
üres gödörben döng az ének,
száraz varázsát küldené a Mégis,

a még Lehetne, a Talán-veled,
mintha tényleg lehetne, mintha
értelme kelne hirtelen itt a
fűnek, virágnak, madárnak...neked,

a Semmi hiányaként minek is lenned,
mintha nem lenne hazug az első
lélegzet éppúgy, mint a végső,

mintha nem véletlen volna az egész,
hogy aztán hirtelen elégjen merész
álma a kegyetlen végtelennek,

mintha a csillagragályos éjszaka
a nappali csodáknak lehetne észoka,
s a perzselő univerzum rettegett lényei
egy szót mondanának Róla, mi lényegi,

s hogy ami itt dúlt őszi és tavasz között
miért is jött, hogy rögtön költözött?
S miden, mi egyszer létrejött
saját tökéletességébe is öltözött,

lett önmaga célja s indoka: egyedi,
mely létezését csak ennek köszönheti...?
Ki itt belépsz... körötted Dante bugyrai:

Magad célja-indoka... vagy ugrani? —
Csalárd varázsát hinti lám a Mégis,
látod, véget ért ez az év is.

Törtarany

Ez az utolsó vers neked
a rímek széttörik a csendet
hangod már néma álom
nélküled köszönt halálom,

szemed színéből is kevés
ez a fakult-kék hullámverés...
Messze a nyár. Törtarany –
Hó hull szívemre hangtalan,

gyászol a tél borostás dérről,
gyanútlan, gyors semmire érlel,
csak kezeid barka- emléke oson

majd szétdúlt arcomon...
Törpe az ég felettem.
Magamba hullok szüntelen.

**Szonett-ellenes megmozdulás
kedvesének, míg az dühödten
sminkeli magát, pedig már
menni kéne, minek? hova?**

Ülök itten egy fotelba'
odakinn töpreng Európa,
ketyeg egy taxióra lenn.

Nézem szerelmünk színpadát,
hiába satírozod nyomát
idő az, könny az, szerelem.

Harmadik ősöd levele
téved lassan a kezembe
időnket úgyis kimérték
kegyelmet nem oszt a festék,

talán még az sem kedvesem,
bizony, legenda sem leszel,
elillansz szépen, csendesen:
virággá, fénné vetkezel...

Sakk-szonett

Mi parasztok elől: doni hadsereg.
Mögöttünk impotens király, Vezér,
délceg huszárok, s míg a szem elér
buzgó futók, nemcsakrés bástya mered.

Zajlunk szabály-szerint, összetartozunk,
halk parancsok, álnok tisztáldozat:
a hiéna cselszövés sikert arat,
közömbösen, sorsunk iránt halunk.

Egy-egy száj motyog még: talán?
de zuhog a sötét-fehér magány,
kockás kongó tereken szétterül

végzetünk réztorkú riadója.
Kattog felettünk gigászi óra.
Valaki lép velünk kegyetlenül.

A szerelem története

Talán

Szökhettünk még az őszbe
aranyhavába temetni
ráncainkat?
A csendben hülyülő éjszaka
nem látja majd
ölelésünk árulkodását?
Áfonya-szemedből
szerencsejáték
jut még nekem?

Didergünk
Lám, lám a bíbor alkony
Illetve megpattant ér
a láthatár
nemsokára
mint guillotin
lezúg az este...

Beköltözöm sietve
egy lobogó dáliába

I

Abroncsot patkolsz homlokomra
horgonyt talán futóhomokra
égig ér imától rojtos zsámolyom
lépteim tűnődve visszaszámolom
évek szobáiban rámolok
mosolyom szélén vacog
a nyár kohója
kezedben gerincem olvasója:
legyen szívedben elég az áhítat pünkösdi
fényem majd átítat

II

Rézkampón leng az éjszaka –
Akkordok pávián-szeme villog
fülledt hormonok dzsungelében
a tántorgó tükrökből eltűnik
az elmúlás féregarca –
Most az orgonákba röpítem
szívemet festéknek
az elmért ballisztikák ívét
szelíd torzképpé
rajzolja át a felejtés...

Hangtompítós szerelmünk is
felcsattan mint a gyorsvonat

III

Talán megértelek
talán mégse
talán a ködbölcsők
álma lettem
talán kimaradt
az ütés kezemből
talán a célok sokasodnak
talán a célra dobók
talán veled megyek
szelek gallérjába fogódzva
talán elfáradok és meghalok
talán elvesztem
vagy most kerültem elő?

IV

Most majd a bőség áradása
nehogy a kapkodás kudarcai
idegen arcokba törölni
könnyem nehogy
nehogy rám húzza valaki
az éjszaka tintás zubbonyát
nehogy a madarak szárnyát
kitépjék
nehogy véget érjen
a szél dorombolása csontjaimban...

Nézz a szemembe
Amikor hazudni kezdek
fossz meg rangjaimtól
mint kivégzés előtt
a mészarcú tiszteket

V

Védtelen kerültem hát
az őszbe
gesztenyék kopognak
homlokomon
meztelen csend sikolt
dobálják hozzám
a hegedűket
lezárt szemem
már fogva tart
„még élek” mormolom
magamnak
bármikor kifoszthatón –

Már élni szeretnék újra
bánattalan fejem
hajtom az ősz ölébe.

VI

Kedves szarkalábaid
dárdái arcomon,
dadogásom okát ki értené?
Jó ez így: szoktatni szemem
a váratlan fényhez
csak lesz-e könnyem elég?

Penészes ízeket hord a szél
Talán öregszem
Tudom
mosolyod nyarából számúzve
majd elvérezek újra
szertelen
csendben
ne félj...

VII

Papírt kutató kezemtől
döbbent bútorok
idegen-spraytól-könnyes
hajnalokban újra:
aranyátradat szeretném
kitépni végleg szememből
a tompa puffanás ahogy
emlékeim rácsába
verődök szüntelen
egyetlen csatát se nyerni
egyetlen rámkényszerített
valcert hazudni végtelen...

VIII

Félig-írt
gyúrt levelekkel
akár az ősz cégére
halántékon vágóasztalán
egy nyár arany-kattanásai
egy mosoly kampója szívedben
fanyar tolongó zűrzavar –

Majd elcsitul
emlékké éhezik
arcod izomláza
mosolyba fárad megint

Múlik

Elillantak csalárdul
a felhőtlen léptű nyarak
mikor még szemedet
akarta felpróbálni
egy szarkaláb...

Már alig fáj
a fájdalom
csak szétmázolnám
a lemenő napot...

Status quo

Csak
lassan
inkább
mozdulatlan
tüskével
átszőtt
testünk
ne fájjon
minden
moccanásra...

Stációk

Pünkösd volt talán
lombok tangója ringatott
az ég nedves gyapjai
nyakunkban
a két bicikli
mégis hanyatt esett
fénylett a domb
mint az áldás
tenyerünkön a
kontinensek... –

*

Aztán napok
rozsduló évek
kromoszómáink
már negyvenes cipőkben
a repkény álarca mögött
szélütött falak
a tenger tudatlan messze
aztán a felejtés
Magritte-i tájai... –

*

Most pernye száll:
kivénült tükrök pattogása
arcomat kutathatom
kereshetem
kicsontozott mozdulatomból
ki érti már
megyek
vagy érkezem?

Fughetta hungarica

Birkadal

Nem akarok már semmi harcot Uram,
véralvadékos századokat aládúcolt mosollyal,
vértanuk repeszeit csontjaimba, elég
csuklómon a kender allergiája századok
óta, elég annak a pár őszi napnak **vörös**
pusztulásszaga, gerincem a Kárpátok
kontúrja, öklömből kirohadtak az ujjak,
poros szemekkel nézek kitalált lázadókra,
a felparcellázott csatamezőkön fólia-sátrak,
fejedelmi díszük: retek, saláta, valaki átnyúl
felettem, keveri ételem vagy hátba vág egy
sztaniol lovag, azt mondja béke, aztat
demokrácia, na jó Uram, minek a harc ide,
jó ez így térdekre árvult fegyverekkel,
persze folyjanak csak hazug borok, viduljunk
röpködjön minden: dal, bokrétás kalpagunk
vagy a kondenzcsíkot húzó mártírok, jöjjenek
a kalmárok, a szalmaszívűek, tervezzenek
helyettünk jelent s koholt jövőt és tátoghatnak
a zsenik is a közöny tuttijában, tántorogjunk
becsapottan elátkozottan, pedig milyen
kevésről álmodik itt az ember: hibátlan zászlót
szeretne szíve olajából, kemence fehéren,
honfoglalási pogány füvekből. Ámen

(1987)

Ötíksz

(szociófotó 1990)

Őszbe fáradt megint ez a túlérett,
lángszórós, minekis tomboló nyár,
a jegenyék hegyén egyre korábban
akad fenn a nap,
cefreszagú estékben didergő évek...
Lassan hullani indul a lomb és
látszani kezd a hegyről megint a város:
ez az ősz öröme, hány éve már?
Lehajolt érted az ősz észrevétlen,
makacsul fogja kezéd,
szaporodnak az arcodnak dőlő esték,
az üvegbetétek...
Talán alakít, jobbít a fájdalom,
biztatod magad, hogy bölcsebben gyűlölni
(szóval szeretni) megtanulsz talán,
mert a bután elkapkodott
sok szerelem bosszú volt csupán,
zsigereidre támadó, véredben,
röntgenfilmen látható, konok,
visszavonhatatlan árvaság –

Sok volt az alku.
Minden nap, minden párbeszédben.
De mindig volt feloldozás, aktuális ok:
a mindenkinek-mindenkor-megfelelés,
de szíved tudta, hogy inkább gyávaság.
Csak hát az erőszak ott sompolygott
nyomodban eszmélésed óta,

titokban itatta át reflexeidet s tudtad:
ha másként moccansz rádugat,
kérdőre von, vagy jeltelen sírba lök...
Futballmeccsnyi himnuszokban
lettünk is magunk-roncsoló deviánsok
vagy néma lázadók,
vörös dogmáktól rugdosott,
Istentől is elpártolt nemzedék...

Persze közben a napok, hetek,
évek kegyetlen körhintája,
s az idő mint a zipp-zár

mögötted is hideg, fémes
zizzenéssel bezárul,
már csak a mindig-más-éjszakák
szánalmas hajszoalása,
aztán a nélküled-jövő, a
– reméljük –
igazabb gyöngyöt dajkáló
nehéz sötétség...

Pár hónap még és a füvek, orgonák,
akácok tébolyult lázadása újra,
a város eltűnik egy évszakra megint,
s mikor a balkonajtót kitárod
az új tavasz bódult dzsungelére,
így ötvenedve azt kérdezed:
Hány tavasz még, virágok?
Lesz-e kegyelem?
S kinek ki osztja majd?

Fughetta hungarica

Közelít vagy már itt is a tél
vemhes magasból pille hó szemez
fenyegetnek az ünnepek újra
közelebbre húzódnak
a szarvasok őzek
fáznak a cinkék
közelebb hajolnak a halottak is
vagy mi fáradunk csak
közelebbre a földhöz
hamis próféták cikáznak a balkonon
pille hó szemez némán
aprócska csonkolt hazádra
kedved kiterítve
szótlanul hangzol
közelít vagy már itt is a tél
közelebb hajolnak a halottak
apám kivert foga nem pótolható
már kitüntetéssel
csak hízik az emlék
a balkonon hamis próféták
köd rágcsl unottan
fenyegetnek az ünnepek újra
Uram érintsd meg parazsaddal
az ajkam
nevedet számra hadd vehessem
közelebbre húzódnak
balga örömmel
a szarvasok őzek a cinkék
szótlanul hangzol

közelít vagy már itt is a tél
kivert fogakra
vemhes magasból pille hó szemez
Vacog a földben Apám
idefenn meg az ország...

Híradó

A Jánusz-arcú fény már halódó,
kinn töpreng a hó vagy dér szipog,
benn villog a képernyő, mint
hajnali napsugár a léckerítés verkljén:
gengszterek babrálnak térképünk felett,
gigantikus rabló-römiben csonkolt
házánkra klórmeszet lötytyint
a győzelem vicsorgó mámora,
hullahegyekkel bűvészkednek buldózerek,
hátunkon biciklilánc rózsafüzére
tarkólvés

szögesdrót

aknazár

lapít a gammasugár:

a készülődő téboly humuszt nem terem,
elmúlik a táj és meghal az álom
meghal a gyermek, a darázs,
a petúniás álmos délutánok,
a próféta WC papírba zúzva,
de szava kihallik:

„Halljátok meg Egek és vedd füleidbe föld,
a te tiszta ezüstöd salakkal rakva,
a te tiszta borod megelegyített vízzel” ... –

Kinn a csend torlaszai, a hó, a dér
vagy a langyos folyókban tocsogó hidak,
fenn a hold színezüst érme billeg,
millió szesztercius kacsint,
és a Nagy Numizmatikus
kiköp a kormos végtelenbe...

Zsarátnok

Megérkezünk
Ülünk a kertben
Patkányigyekezettel
szétrágott atlaszunkat
szemünkbe hinti
lassan az éjszaka
rizling-zuhanyban leázik
sosemvolt nemzetőr ruhánk
csak a keselyűvállalás lobog
csontkosarunkban tehetetlen –

Közben a lövészárkok csendje
apáink dózniját emészti
s badar tisztáldozatuk
belerozsdul halkan
a felejtés futólöszébe –

Aztán indulunk
aludni
sírni
hányni...

Kivert fogainkból
pattogva húzik a jövő

Benedikció

Amputált hazácskád –
Szalmán dérré makacsult
nyári verejték,
futárok országszerte
egy véres hurkával,
pocakot ereszt a forradalom,
biceg a Himnusz –

Neked is Karácsony megint,
rágyújtasz ujjaidra
pulzus-nyeldeklő győzelem,
hiába kegyetlenkedsz egy fenyővel
vagy telefon szól vagy esik a hó...
Aztán beindul az idétlen
trombitás-petárdás körmenet:

Hit, remény, véraláfutás.

Élet, rajz

Egyszerűbb a nagyszülőknél kezdeni.
Apai nagyapám lófőszékely volt,
hitvесе az üldözött örmények erdélyi
ivadéka (mert másokat is irtottak ám!)
anyai nagyapám őse tót labanc
(innen a kutyabőr), neje derék polák
menyecske: így aztán magam is
színtiszta magyar, szerintem egészen az,
román dajkám melléből édes volt a tej...

Föntebbiek gyermekei keresztül-kasul
házasodtak, s mire beköszöntött a
második nagy háború, már a szűkebb
családi kör is vagy harminc tagból állt
és nagy volt a béke.

Akkor aztán a szovjetek ötöt sutty!
az árokba lőttek
(német szimpatizánsokat gyanítva
bennük), a németek hármukat
(mint partizán-gyanúsakat),
tízen a koncentrált, humánus
pesti bombázások szőnyege alatt
maradtak,
nehányuknak hadifogság szegte
végleg a kedvét, a többi, kitudja,
talán azok a szemét izlandiak vagy
dánok, azok!

Egyszóval rendes volt az irtás:
a végére alig maradtunk,
jóval kisebb strapa volt a kitelepítés,
anyám mesélte hetekig vakarták-hordták
a tyúkszart leendő termünkből,
a szőnyegek még korábban
hős szovjet lovak alatt rothadtak el,
a bútorokat elapasztotta a tél hidege
(Lenin viszont kukoricaszár-kunyhóban
nyomorgott, értelemszerűen a kurva
anyánkat), ami utána jött,
már szinte Kánaán...

Talán érthető eztán, hogy lejárók
néha-néha én is a rakpartra,
s már nem tudom, kit kellene
gyűlölnöm és mennyire.
Elnézem, ahogy a bölcs,
mocskos Dunán
elúszik a dinnyehéj,
néha egy műfordító,
s bevallom töredelmesen:
legszívesebben belecsinálnék
a „fecsegő felszínbe” egy nagyot,
üzenni vele a messzi
messzi
azúrkék óceánnak.

Elhagyatva

Kerozinharmatú éjszakában
bezúzott forradalmak
kiűzött kormos angyalok
szállunk Júdásnyálban rozsduló
kontinensek felett
szállunk
benned végiggondolt most
minden élet
mindenkiéből írod
saját regényed,
landolsz
a szuronymankós vádak honában
itthon vagy végre
újra itthon
mosolyodra cseppen az égbolt
Csontváry-lilája
kireped aztán a gigászi vászon:
hull
 hull
 csendesen
bevattázza a vérző földgolyót...
Látod ma sem fogan Megváltód
pedig pár nap csupán
s mint egy sápadt keretlegény
berúgja ajtódat a Karácsony.

Boguszlawszki téli álma

Istrángot most a szépszemű lóra
szívünkbe mazurkát útravalóra,
már szállhat a szánkó hallali!
Távoli táncokat hallani.

Sűrű erdőnek remegjen vadja
jó tűzünk éled, hús is akadja,
rabolt itt minden, dugtuk előle:
túlélni csendben jutott belőle,

csillan a vodka, kong az akó,
angyal fuvoláján lépked a hó,
pendül a tél jég-xilofonja
fátyola dérnek a múltat befonja.

Vakondok éjben álmokat látok,
hullnak fejünkre hajdani átkok,
lesz itt még himnusz, lesz elég ármány
így van a sorsunk: hólepte kátrány.

Landol az álom: most gőgös a nincs,
Jézuska kezén is rózsabíncs,
halkul a polka, zár a báli terem,
de istenes szívünk még hazát terem.

Jó nyerget hát a szépszemű lóra,
pengő acélt, bort útravalóra,
sok harc van hátra, túl sok talán,
ökleink vére a század falán...

Hát szálljon a szánkó hallali!
Közelgő szép táncot hallani...

(Krakkó, 1984)

Ünnep előtt

Száltelen csend lóbázza lábát
az éjszaka langyos vizébe,
nyár van még, tökéletes,
érett asztagokkal sakkozik,
a hold szőke cipóját is
fellőtte az égre,
léggömbök vére csorog
a címlapokra –

A kormos színfal
kémlelőlyukain
Isten leselkedik,
nézi felszentelt fiát
hazányi vízióban...
Szemlélődöm én is itt
ünnepre felajzva
meghurcolt, szabdalt palástján:
pupilláim oldószerétől
duzzadnak az
irredentává gyötört folyók
s közben szívemen
kemény parancssá lesz
a légkondicionált jogar... –

Hallgat, hallgat a csend,
párduc-inakkal arra vár,
hogy kegyetlen rendjét szétüvöltsem...
Ünnep lesz.
Nyugtalan béke nyüszít a házakon.

(1987. aug. 20.)

Prospektus

Elmegyek kicsit
túl sok az örület
elmegyek
egy volt hazát keresni
ott ahol egyik felem
századok óta élt
még láthatatlanul
ahonnan génjeim felét
elűzték, piszkos idegen
vagyok most ha arra járok
nem értenek a szavak
csak a sírkövek melege vonz
zólyomi nagyapám mosolya
sárgult fényképekről...
A múlt idő cementje
végleg megkötött:
„szlovák királyi városok”
mondja a prospektus
arcátlanul egy panzióban
ez sem zavar már senkit
az én gyászom marad
az én tartós
keserű halálom...
Késmárk kétezernyolc
augusztus tizenhét,
egy nappal kevesebb az élet

Mi fájna itt?

(In memoriam Szervác József)

Kialudt bennem az álom
zsigereim
letartóztatottjaként
alig mozdulok
félmarék pasztilla
vitázik pohárral, de
kitartok még, mert
szeretnék otthonra lelni itt,
ahol a trikolor is kezd
pirosba fakulni,
örök rangadóba
keveredtem észrevétlen
bornírt szurkolók közé,
mindegy a végeredmény
csak a jogar markolása...
Azért se pusztulok
teszem a dolgom
a lelátón,
fékezett delírium...

(2008)

Kisvizit

Próza

- Hogy vagy?

(szól a vekker
felöltjük arcainkat
slussz kulcs
megyünk
most balra jobbra
kicsinyke ziccer
a sárgán még át
győzelem!
szia-vigyázz-magadra
gödör bukkanó átsorolni
célegyenes: beton Babilon
jóreggelt-csókolom-hidegvan
-melegvan-felemelték-
meghalt-berúgott-nahát!
Már öltözünk
fehér szkafanderben kilépünk
komoly az arcunk
nem látható a tegnap
„erényeink csak álcázott bűnök”
tollal a kézben jajdeokosak
ebből annyit abból ennyit
ezt légy szíves
tessék jönni a huszashatos
persze neked bármikor
megyek!
kórisme stimmel:
dalra fakad egy boncasztal

máris! szívja fel
elnézést értekezlet
„költő” hát persze
slusszkulcs
célegyenes fonákkal
jobbra gödör
balra átsorolni
fél kiló kenyér parízer
hát itthon vagy?
auf-plusz-tárgyeset
szaladj aludni
Kékfény Derrick vagy
huszonkét felajzott bohóc
rugdossa pettyes álmait
hétfő március bukkanó
november parízer
már megint a
torkodra-könyöklő Ünnepek
szia-vigyázz-magadra
volt lányok álmaid hínáros vizén
mintha miattad történnél
mintha lehetne másképp
mintha lehetne...
szól a vekker)

- Kösz, jól.

Pszichoteráp

Poét:

Elég volt minden tévedésből –
Nem férnek el az arcok
bujkáló életemben,
uzsorás szemekből kiköltözöm,
készülődik a késődélután
már mindenre kevés,
elég a kötelek horzsolása
és ez az undorító álarcosbál
is majd csak véget ér...

Pszichológ:

– Szeresd a bátorságot
minden további tévedéshez,
a benned hordott arcok
vonásai lesznek élesebbek,
és mit tudnál a kötelekről
ha csuklód nem érezné mély,
de már nem fájó horzsolásukat?
A délután már készülődik, bizony.
Szelíden tudd: magunkat tudni
az idő mindig kevés,
de az újakezdés
sosemvolt utakra visz,
ne keress célt, ha arra jársz
csak az ösvények hallgató

szépséges csendjét,
a bogárnyi moccanást szívedben...
Lépted könnyű legyen,
az uzsorás szemekben csak
tükörképed, nem te laksz,
a maszkabál véget ér, ne várd:
nevetve szórj magadra dús díszeket,
rántsd ki fakardodat:
próbáld az érettség nyugalmát...

Ad Senecam

(confusum est...)

Ma pszichológushoz mentem.
Ízlelgette személyiségem bukóját.
Kiderült persze minden:
hogy szőke, kövér, satöbbi
amúgy kopasz, sovány, mindegy...

Ültem ott szétszedetten,
pár pacni jóvoltából végleg felderítve,
nyalogatva dimenzióim korlátait –

Kinn csendes őszutó,
lobos szemén egy varjú csemegézett,
zörgő, elfojtott ösztönöket
rugdalt a szél.
„Zavaros lesz minden, ha
egészen porrá zúzzák”
– dudorásztam magamban
hazafelé a bölcsét...

Amin van

(Előke: ez egy orvos-vers,
laikusnak bizony szivornya:
asszociáció egy orvosi lapban
megjelent versre; meg szólna
a mai lélekgyógyászat egyes
művelőiről, akik szerint bogyókkal
rendbe hozható a lélek, ilyesmik)

Felütöm, lám sine morgó
príma kis pszicholiteratúr
kit látnak itt is bulbusim
Tán Dóri az? Sehol egy veréb
se mackó? a gombfoci is csak
színes centerről álmodik
na mondok üdvözlöm hát a Mestert
nem ír ma verset itt Dezső
de zső (moi) ugyancsak
(néha fejpítek majd én if, forry)
apadjon üstöllést a flaska
még ha gammagéténk felugrik
is jó magasra
jó volna látni még ópapát,
hogyan szerette a piát, merte is inni
nem volt sehol elvonó kurva
meg dehidrogenáz
most meg Anticol cicáz
az ember hány csak ha rágondol is
rég szép idők: reserpin, veronal,
paraldehyd

meg a sok kecses Dunahíd,
amúgy kicsivel jobban éltünk,
s ha időnként
jobban átitt az etil, nem jött a mentő
aludtunk szépen ki hol tudott
vigyázott ránk párt, kisz, nőtanács
meg a vasököl ki tudta oda üt
hol fészkel az értelem
így aztán nem ért senkit sérelem
felelte azt is mi végre itt
és holnap merre
csináltunk egy nagyot vizslára,
elenderre
több tellett talán az emberre
ponthu végül meg kukac... –

Na most meg már csuhraj!
Beszélünk itt öngyilok meg
depresszív-evés-ivás-affektív-
személyis-zavar (ki kit zavar?)
OCD, GAD, SAD és pánik,
a szájunk lassan kipálík
a sok szupernyilvános csodafegyver
a magasból halkán hömpölyög
az ország majd egyfolytában röhög,
hát persze ezért fogyik az öngyilok!
Minden sarkon elmegyógy
(alsó, felső...) ász
baj tova,
minden megoldva:
kedvesed helyetted Tónin?
naná hogy szerotonin!

Bánat? Bú? Magány? Szerelmi csal?
Noradrenerg, „ha mondom,
segít a gondon”,
ha nem, hát majd a dopamin
esetleg mind a három
de ha mégse,
az egyik fel, a másik le,
a harmadik csodaszép
még a nyáron levágatom
tavaszi szél likvort áraszt
virágom vihirágom,
huncut még a koleszterin
a GABA, a papa,
a mama, a baba,
meg még vagy száz derűnedű...
Na látod, ezeket kell dedizregulázni
könnyed-egyszerűn!
(A triciklik majd elgurulnak
ahogy elszállt a szamovár is,
a lovakkal meg együtt
döglünk ugye?)

Kételkedni meg ne próbálj!
Ne kérdezd, mi a dizreguláció?
Mondanád bátortalan, hogy
lehet ez másképp,
lehet más kép:
ember ez, amin,
kifog a sok amin,
nem ily sekély képlet Ő
vagy ilyesmit...
Na, akkor a sok szelíd pszichotrópus

mint vadkan-csorda! Csaholva támad,
cipőből tüzel, csapott horog,
(szélső)bal egyenes, felejtve, hogy
szakmája épp lenne tán a megértés
a toleranc, meg úgy elgondolni
máfként, hátha mégfe így,
vagy nem ennyire,
de kuff neked!!
Futhatsz mint Zrínyi
utánad az impaktfaktor-maffia,
de inter nagyon nettek,
legyen övék az összes türelmi zóna!
Sebaj, javul vagy romlik
robog a vén szekér
az igaz valót majd egyszer úgyis
szemünkbe köpi röhögve az idő...

Hát így vagyunk jó Deziré
padamm,
de tudd, te sem vagy más csak
vegyszer vegyszer hátán,
s ha beúszik csendben egy alfa hullám,
rajta ringatódzik majd a hullám,
lesz öröm!
Te meg, ha kedved tartja
fuss ki a tengerpartra
s figyeld, ha jó a Kis Kovács, a Beecham
feküdj csak szépen kinn a bícse
nem fog majd rajtad semmi átok
csak fedd fépen a Ferokfatot!

Bugát Pál emlékezete

(170 éve jelent meg a
„Természettudományi szóhalmaz”)

Hány nagy költő kínlódott bujasenyvben¹
s itta a páleszt elkáposodva² naponta,
s vitte a hömp³ lejtőn lefelé, érzgóc⁴
szünetelt, elmény⁵, dag⁶, dermengés⁷ jött
meg válaszul rája, elfogya már a szikany⁸,
holdany⁹ meg az iblany¹⁰. Hogyan is
sikerülne kéjrázalom¹¹, miként begyeredne
a mony¹² így már? Lépsonkoly¹³ dehogyis
hat rá, lecsukódik a pislá¹⁴, kékdaganat¹⁵,
tömemény¹⁶ fenyeget...
Köszöntlek nagyszerű ember, sebeink s
szép anyanyelvünk orvosa, drága Bugát Pál!

1 = szifilisz; 2 = deliriumba esni; 3 = lavina;
4 = idegközpont; 5 = gondolkodás;
6 = daganat; 7 = merevgörcs; 8 = nátrium;
9 = szelén; 10 = jód; 11 = magömlés;
12 = erekció; 13 = propolisz; 14 = szemhéj;
15 = szederjesség; 16 = infarktus

Fülzúgás

Ilonka néninek egy hónapja zúg
a füle elviselhetetlenül. Kérdések
zápora: fejfájás-szédülés-alvás-étvágy-
hangulat-lelki feszültség-családi baj-
más betegség és a többi unalmas noha
szükséges dolog, CT, laborok negatívak,
Cavintonos infúziók, egyszóval rendben
minden, csak a füle zúg kegyetlenül.

Már-már feladnánk mindketten,
mikor nagyon nehezen egy történet
bukik elő, valahogy így:

Még fiatalon egy üzembe kerültem és
ott egymásba szerettünk Tónival a
művezetőmmel, tetszik tudni olyan
plátói vagy mi maradt ez egész. Ő már
két szép kisgyermek apja volt, akiket
imádott és én is szerettem volna már
gyereket... Nem bírtuk tovább, leültünk,
azt mondtam elmegyek. Így lesz
tisztességes, ő bólintott és sírtunk.

Nem láttam többé és persze
férjhez mentem, két fiam született,
soha nem beszéltem erről senkinek,
kinek is tehettem volna, de valami hiány
ott mocorgott, rágott bennem minden
nap, bárhogya is rázott az élet...

Mondom, nem hallottam felőle, nem is
akartam, de másként döntött az élet:
egy régi gyári társammal találkoztam

pár hete, elmúlt dolgokról beszéltünk:
kivel mi lett, ki él, ki halt, s a végén csak
úgy véletlenül azt mondta: és képzeld
Tóni, tudod, a művezetőnk is meghalt
a héten, szomszédomban lakott.
Azóta zúg a fülem ilyen nagyon. Még
elbúcsúzni se tudtam tőle valahogy,
szóval már végleg vágy marad.
Azt hiszem, ez fájhat nekem –
Kiszaladtam a mosdóba csak úgy
gondolkodni egy percre és a
torokszorítás is zavart kicsit...

– Ilonka néni. Talán azt tenném, hogy
vennék egy szál virágot, kimennék
a temetőbe és búcsút vennék tőle.
Kicsit beszélnék hozzá, elmondanám
az életem, amit nélküle, valahogy így...
Egy hónap múlva váratlanul megjelent
Ilonka néni. Csak köszönni jöttem
Nem zúg.

Házika

Hajdanán egyetemre akarván menni
lehetőleg munkás-paraszt származású
kellett lenni (hej!)
Ez ügyben munkálkodék a helyi
Vegyesipari Vállalat segédmunkásaként
és épp a helyi kórház elmeosztálya
magas folyosójának boltívét véstem
egy igen rozzant magas létra tetején
alattam meg zajlott az élet...
Időnként hangos csoszogással
el-elment egy hajlott hátú igazi
vasorrú bába kis varkocsba
kötött gyér hajzattal és hangosan
– hol haragosan hol nevetve –
de folyamatosan társalgott valakivel
értelmét pontosan nem lehetett tudni
de az kivehető volt hogy sok köze
nincs a körülötte zajló világhoz
egyszóval hallucinál a szentem... –

Évek múltán immár fehér köpenyben
láttam meg újra még öregebben
megtudtam hogy a pöttöm kis boszorka
nem más mint Házika kinek még
ifjú lány korában hasadt meg tudata
azóta beszélget valakivel aki időnként
– mint kiderült – meglehetősen furcsa
dolgokra biztatja őt A főnökasszony
nagyon kedvelte kijárt hozzájuk

tett-vett de nagy bajt soha nem csinált
Olyan házi mindenestül lett: Házika

Egy reggel megkérte a főnökasszony
hogy azt a pár zoknit kimoshatná ha ráér...
Házikát felvillanyozhatta a megbízás
teleengedte a kádat és elkezdte mosni
a ház *minden ruháját*...

Úgy találtak rá amint nyakig meleg vízben
ül a kádban és dudorászva-beszélgetve
épp a főnök kedvenc zakóját sikálta
miután a női ruhatárral már végzett...
'Misi mondta' – volt a kurta válasz
s végre megtudtuk kivel is beszélget
veszekszik Házika több évtizede már
Én meg azon tűnődtem hogyha
annak idején Misi épp azt mondja
hogy 'rázd már meg azt az almafát'
és Házika ingó-hajladozó létrámhoz lép
csak röppöltem volna alá a magasból
mint gyümölcs a fáról
kezemben véső kalapács és
aligha született volna meg
ez a verzeset...

Rezső

Rezső úgy harmincéves korára
előírás szerint megőrült:
az uránbányában egyszerre
sosemvolt kedvesét vélte kopogni
ezért külön járatot kezdett
vágni hangirányba ám
az ötlettel a bányavezetőség
nem tudott kellőképp azonosulni
így Rezső egyszerre csak
elmeosztályon találta magát
Ki sem került onnan mert nincs
senkije semmije csak mi vagyunk
viszont itt barátságosan
berendezkedett
Szobája sarka raktárrá alakult
időnként nagytakarítást kellett
tartani a kekeckedő ANTSZ miatt
ilyenkor kicsit több gyógyszert
kapott de újra kezdte és sikerült
felfedeznie számos eleddig
gyógyíthatatlan betegség biztos
ellenszerét, az egészségügyi miniszter
címét is megadtam neki választ is
kapott tőle jó egészséget kívánt
akkor lett kis baj mikor a tenger
összehordott anyagból hevenyészett
elektronmikroszkópja túlmelegedett
a kerületi tűzoltóság szerint...

Így kettétört egy tudományos karrier
aggódtunk is miatta de Rezső könnyedén
paradigmát váltott áttérve a jóval
veszélytelenebb festészetre teleaggatva
műveivel az egész épületet és leírhatatlan
művész öltözékben járt-kelt
kissé nehezen szokta meg a kórház
közönsége főleg a büfében voltak színes
kalandjai de végül belátta mindenki
hogy van ez így: kicsit másként öltözik
és látja a világot...

Gyakran kijárt a városba is csak néha
telefonáltak a kerületi kapitányságokról
noha bajt soha nem csinált Mondtam
hagyják majd visszajön így is történt.
Egyszer bejön művészi öltözékben
a szokásos kilépőt kérni Persze
menjen Rezső de ez a szerelés azért...?
Rám nézett rosszállón mondhatni
elnéző mosollyal: „Csak nem képzeli
főnök, hogy így megyek ki?”
Én meg csak ültem ott hülyén s néztem
ahogy a szürke ráció kikukkant néha
a totális örületből meg hogy milyen
kerek is a világ.

Pubika

Pubika egy vérbajos minisztériumi
főtanácsos gyermeke arcán állandósult
bárgyú vigyorral Többnyire
hallucinációi szórakoztathatták egy
reggel azzal fogadott hogy sürgősen
intézkedjek mert az ágy lába az éjjel
összeharapdálta Kizárólag három
számmal nagyobb számú cipőben volt
hajlandó járni Ruházata télidőben
egy a régi világból való sujtásos
posztó mente volt kopott-zsíros
kucsmájával úgy festett mint a losonci
főbíró és egy félnótás egyházi szolgál
keveréke egy Mikszáth-regényből
Ötvenéves óvodás, mindenki szerette

Rokonsága nem törődött Vele csak mi
de néha megörvendeztettük őket Vele
Pubi ilyenkor többnyire kitett magáért
Mikor eldugták az éléskamrába a
vendégek elől őkelme szófogadóan
üldögélt majd elunva magát elkezdte
kóstolgatni az évi befőtt-termést Ujjával
átbökte a hólyagpapírt és belenyalakodott
Ha nem ízlett jött a következő Máskor
főúri taxizásba kezdett az adjunktus
félhavi fizetése bánta... (összeadtuk)
Aztán elhagytam a várost és az osztályt –

A sok cigi a múltó évek és a közbejött
cukorbaj elvitte Pubika egyik lábát
Az osztályon feküdt mikor újra láttam
„Képzeld levágták a lábam de ez a
vacak mankó töri a hónaljamat ki kellene
cserélni az egészet szivacsra” – mondta
Szereztem neki kímélő-csokit és
megbízattam hogy elintézem az új
mankót Egy év múlva már nem volt ott
„A temető szélén van az államiak között” ...
Félórányi bolyongás után végre rátaláltam
kicsit könnyes szemmel persze tudom
önsajnálát hogy múlik és hogy milyen
jó is volt itt mikor még ő is és egyszer
majd én is így ilyesmik...

Az biztos hogy lesz majd
barátom odafenn mert ha
Jézus Krisztus még tartani tudja
szavát ebben a hitetlen
cinikus
támasztalan világban
Pubika biztosan a
Mennyeknek Országából néz le ránk.

Jókedvünk tele

Kilépési nyilatkozat

Elvtársak!
Hasmarslakója lettem,
én már ennek
a példásan kimunkált
monolitnek
ki fröccsökkel alszik
fejgörcessel ébred,
de használt a megöntözés:
a reggeli tükörben
löttyedtre dumált
arcomon máris
szelíd szláv mélabú –

Az éjjel kiborult...

Tudom, elvtársak!
Szuverén vagyok.
Szabadon dönthetek,
mint a gyermekkorban
megcsodált
metálzöld döglegyecske,
hogymelyik rakásra...

Majd rám tekint kérdőn a század.
Meg a százados.
Mindegy.
Fátum.
Alásírás.

(1984)

Jókedvünk tele

Na mondd micsoda hótlan tél
sízők hada most elvetél
gondolunk ilyenkor sokat egymásra
fut a Zsiguli hetedhatárba
varjú-pecsétes őszi vetés
kolbászra cserélhető a szívverés
Jancsi fogja Juliska kezét
vesznek ótépére egy fogkefét
pálincázásban a nyári kaláka,
benézhetünk a városba is akárha
itt egymásból mindenki jót harap
(másként: dekódolt szublimált harag)
na és a lellei pizzás-kofa
a Maximban most lesz jópofa
hirdeti ezernyi tonna beton
sminkjével lassan mindent bevon,
baksis nélkül lazsál a szél is
lassan baktat a körúton végig
szmoglábbal bökdös sötét betűt,
jámbor emberünk pezsgőt behűt:
ím indul a csacska körmenet
a gumibot aludni mehet:
tele a képernyő, tele a véka,
nyugalom, bor, búza... béka –

Így múlik csendben délies telünk,
felsőbb osztályba mikor léphetünk?

(1985)

Mindegy

Ha az ember egy poros
későnyári délután
– mondjuk –
felpofozza nénikéjét
nem látszik hősnek
De feltalálhatja
akár a Z-vitamint is:
a támasztalan kapkodásban
mindegy mi vész el:
esernyő
 eszmélet
 érték –

Talán az anyatej volt kevés
vagy a filmhíradók sztahanovisták
sejtjeinkben?

A fogkefére azért jó lesz vigyázni!
Jöhet még bármi:
ágytál vagy glória
kertjeink alatt
töprengenek a farkasok...

(Fut)urológia

avagy summa urologica

Szél ellen
- úgy mond -
nem lehet
Hátszéllel
(szélirányba)
érvénytelen
amúgyis
indokolatlan
nagyképűség
(kvázi bárgyú
hencegés)
Oldalszélben
kedves barátaim
nadrágja ázik el
(érzelmi krízis)
Ha nem barát:
garázdaság
visszatartani
banális frusztráció
(már-már közhely)
veséim jók
éhség-sztrájkhoz
még nem elég szar
a helyzet
s a kör ím bezárul -
Marad a szél ellen
Az már bevált

Dialekt

(Hegel a rádióban)

Fekszem Az ájulás kizárt
Hasamon rádió a potméter mint egy
mellbimbó „kedves melege” ... (száll)
„Az öntudat ez alakjának
meghatározásában azonban lényegileg
azt kell észben tartani, hogy
gondolkodó tudat általában,
vagyis tárgya a magánvaló-lét és a
magáért-való-lét közvetlen egysége”.

Gizi felébred
azt mondja *agykrónikus* vagyok
és elég határozottan átkulcsol...
...„az öntudat szabadsága közömbös”
ajaj! „a természetes lét iránt” ... –

Nagy nőstény akarat a világ.

Zenés hétvége

Kitakar Lerúg
Mintha egy véletlen
esemény tanúja lennék
állok! de közben
bámészkodom –

Az ablakon túl
a hegység őszi tombolása:
vérükben fuldokló erdők –

Aztán megint Illetve mégis
Visszahúz Alámhajol
Bah! A berg egyre sőnebb
Kétségbe vonja szenvedésem
szódát kér a sörhöz:
diadala bevilágít az egérlyukba

Mehr lift! – hencegnék
de a szürke állomány
kvázi lazsál
csak a vers ügyeletes:
szeme átsüt
a nyikorgó éjszakán
s átrendez majd
hogyan élni tudjak...

Ah, Verklärte Nacht(igal)!

Mesécske

Hol voltam, hol nem,
titkokba elkeverten
s illa-berek, nádak-erek
egyszerre csak eleredek,
gondoltam: hátha?
mese, mese, mátká
valami útra kerültem
sötét erdőkbe elmerülten,
mint legolyanabb fiún
megfogant minden átok, hiún
vártam csak vártam
csodákra, emberré váltan –
De a sárkánykacajban
eltévedtem a zajban,
királylány csókját lestem
páfrány közt elnyúlva, resten,
aztán meg üveghegyeknek vágtam
nap felé küszködve bátran,
de a gonosz óriás-törpe
mindenem kerékbe törte:
tarisznyám lassan kiürült,
dalia-arcom hamuba sült,
madárlátta kezem ügyetlen
már óperenciás ügyekben,
hol vagyok hol nem
mesékbe elkeverten,
talán még ma is élek...

Parafrász

(Ősz volt, van és lenin fog)

Herr Wad már ligetünk
bokrai közt csatangol,
felajzott távcsöves flintára
vár nyelvvizsgázott vadat,
felesége, az egykor fényes Laboda
nyitja éppen egy nemzetiségi óvoda,
telve a légeny csüggedt napsugárral,
kopogó levéllel, szökdöső madárral,
piciny termések vörös ernyőzettel
szálldosnak magasból biztosabb helyekre:
fa nő-é belőlük jövő kikeletre,
vagy vörheny gumi-fallosz,
s megint: arccal a falhoz?

Na és csalit! Az aztán végképp.
Meg a közt lengedező langy zaphyr,
köszvényes nimfák, szélütött szatír,
(róluk majd máskor más szatír,
most vissza a tájhoz):

Ősz. Becsavarodott a természet.
Feje hullá. Fákról a levél lefele,
de mintha mindegy is lenne,
visszarendeződik a fele:
már magam sem tudom,
hogya le vagy felfele
vagy ősz vagy mifene,
csak sárga a lomb, az orcánk
meg a Ház is.

Keblünkben epés himfybú.
Ah kedv! Remények! Lilák!
bíborak, kicsinykét füstösek,
mint rajtunk a gatyák... –
Bizony, sehonnatyák!

(Amúgy ősz húrja zsong, jajong...)

Hirdetés

Negyvenéves de
annyinak selátszó
nem akadályokkal
„kizárólag”
„ne adjuk fel”
(majd együtt, egyedül)
– akkor hát Hősök tere
lilapettyes esernyő?
– Én? mondjuk egy
holland trikolórral
diszkréten persze
mint egy dekoltázs
emlékeztetném a
szlogenre:
a cél semmi
csak alkalmi pasztilla...

Homokba harapni
csendes bálnacsapat
húz a part felé

A csuklók fesztávolsága

(Válaszféle D. Kornélnak)

Jöttünk, Verecke, minden, hersegő
friss mező, legelni jó; fűh, korán
megálltunk! Vérünkben
mongol, osztják
génjeiket talán még most is osztják,
alattunk sárgult avar, gepida, besnyő,
hol zúg majd bö(l)cs-Nagymaros
benyű lélekből átgázolajnáknak vagy
finnugranánk, na hová? De csitt!
a határ (k)deres és a Tauruszt
még nem szanálták...
Ficáncolj csak komisz kumisz:
a nagygörbületen (curvatura maior)
sekély fekély, hát kurva nagy
túra volt szent igaz!
S míg „Piroska évődött a farakással”,
Dévénynél egy harczi eszköz lépett
Énekés Vazulra, de itt élemedned,
haldoklanod kell, Recsken is belé a
deszka-palló, a falban nemcsak
hitves és ötszázas cement, de
araditzenhárom vagy még több,
és elhulltanak legjobbaink...
legbaljaink decens, deviáns-biztos
pantheonban,
nekünk nem futja: a hősöket egy
közös sírva

vagy az új kamu:
a helyből felszálló peresztrojka –
Persze, Mohácsnál több is, persze,
a szomszédban is csak apámat
fojtogatják,
hát, ülünk és mesélünk,
számoljuk az elorzott Napocat
s kikezd (na ki?) a Bánát,
dúdolunk: rablóból a legjobb
pandúr, úriszabóból a legderekb
verőlegény,
mindenesetre ősz, tél, tavasz van
hétfő, november, szanaszét rendes
pusztulás, ez Világos: Isa szeg
es chomuv, sarló és kalapács,
harmadnap semmi
legfeljebb bosszú, forró nyár...
Ideg van!
Azért hízik az ország,
fazékban fortyog marha fertő
jó ebédhez szól a bér, a rádió:
kis lakáj a nagy Duna mentében...
Semmi baj amigo,
csak rutinosan elhantolják szemünk,
csak tályogellő szívünk néz
dobtárral bárányszemet...

(Na, dabljú szí we later)

Utószezon

Még kék inget öltött reggelek
tomboló robbanás az égen
szellőről álmodik
egy vézna petúnia
a fölényes csendet csak
a messzi bronz
foszlánya sérti fel
néha-néha:
szerkesztett béke ring...
Fonnyadó izmokkal hivalkodik
még a nyár
de fosztogatás
már a startra vár –
Mintha jól esne látni
újra egy kis pusztulást

Ilyen az ember
Persze csak most
és itt
és én
meg vége

Úton

Megyek
szoknyák
virágok
kopjafák
arcok suhognak
„elhagynak” – látod?
Robogok a
semmibe delegálva
melyik kút
szemébe csobbanok?
Mint cseresznyemagot
aknákat köpdösök lábam elé
(csütörtök reménye)
s már túl a felén
– hurrámegilyesmi –
kapkodó kezem
mindent és semmit
mint eddig is
és már szombat is!
(repsznyi öröm)
picinykét véres vasárnap
aztán indulok tovább...
Mint lekörözött futó:
hatásos makacskodás ez
itt a délután salakján –

Kacagásom
– kvázi –
gyöngyöző

Vadakat-terelő Ferenc

Ekhós böffenet, kátrány-csődörjajongás
Sobri Jóska bélbolyhaira heveredvén

(A korai epigrammákból)

Téged szólítalak most vadkan-dölyfű vérgolyhó!
Te mélytudat-röfögés-szűgyű, méhlepény-
csorrantó, orgazmus-nyűvő, Pünkösds-lobogás-
lohasztó, gyémánt-szűzhártyahágó vérgazd, Te!!
Te betyár-morvaélet-lihegtető, nyákoltató
bujá hortobágy, Te! Te Ősakarás, te őszallat,
pliocén porcos-vázú, édesvízi Pleuracantus,
Te homoki vigyori-cápa, olvasó-szivornya, Te!
Szemed öklendés-bársonyt-megszálló
légyszem-optikán tündöklő nagy-nagy
fene-mezohippus, te vénvigyorú Ősormányos,
páragyöngy-csiklantó gyapjas méz-pille,
Te spirohéta-csikló, Te József!
Te Pitecantropus! Te Erectus! Te őstulok-mekegés,
nyákrobbantó, galaxis-kocsonya-dermesztő
algaváz! Te alföldi mosasaurus, fogascsőré
Jaj-halmazár, csillámporhánnya
dörzspapír-símogatás-bőrű mennydörgő-gyík
akarásunk, Te!!
Ezért egy a mi lelkünk, Jóska!
Így és ezért vagyok én szocialista.
Így egyszerűen, ilyen letisztult-némán.

Döbbenet Kornél

Nyárvakolat

Klorofill-leprás tájakon
csimpánzüleppel
rebellis még a nyár –
Isten írógépeit
roppant hidroxil-gyök
zabálja,
móri ezerjő-hitem
jövőt nem kalászlík,
csak hörcsög-pofákban
nyálzik a paranoiás idő...

Mint mángorlás előtt
az ikrás vásznak:
többszörösen csavart vagyok.

Tikkadt biliárdcsont
asztallik szememben,
avas horizont habog le
szőke medvesőrré, s míg
vágánylik Don-marta türelmem
sínpárvó mozdonyok lihegnek
új hazát... –
Már határtalan dák betyárul
a kisámfázott angyalokról
leissza az öröklét balzsamát –
Csak tiszta forrásból kellene.

Kosztolány (I)

Hogy megnőtt ez a Kata lány
pedig nem is volt katalán,
persze az is komoly talány:
nem nőtt vón a többi is talán

épp ekkorára? pl. egy norvég
lány, csak hogy kilegyen a sorvég,
de ez már ismert rímes holmi
legyen a csaj inkább stockholmi

Hát nem lett ebből se szonett
nett szó legfeljebb, ha lett
vagy csak játékos szófoszlány,

csodálhatja mind a rosszlány
de nem a fent jelzett skandináv
kiben is összedőlne a világ.

(Coda: vagy nem)

(1990. márc. 29.)

Kosztolány (II)

Desiré kedves
ez ízé... egy vers
százhuszonöt ma lennél,
Fricivel kicsit vedelnél
elmentél szomorú-korán
(ide azt írnád, hogy Korán)
Ha meglátjuk egymást
mesélek majd egy s más
addig is sírodra ez a kis papír
üzenetet visz Neked, ha bír:
gondolok ma Rád a föld alatt is
(Ha már kihozott ide a földalatti)

(2010. márc. 29.)

posztmoderneknek

addig menni míg tart az ég
mikor esetleges ha még
te vagy bár illik tudni
tudsz-e magaddal futni

míg égett a pörzs a szóben
ki-bedőlt szügyű időben
ha rálelsz magadra mégis
égre nem lobogva de ég is

s bár nem érti miért e forma
hiszen ha szó legyen is az
valaki majd érti s tudni fogja

mi fán terem mit írok ebben
nem szó-aszály vagy talmi gaz
ha tudnád mondanád szebben?

Nap, nap után

Őszidő

Mint múltóban ájulás előtt
a csend tapintatos
Fekszem kiterítve,
várom védtelen, hogy
rekedt kapkodással
rozsdáit belém döfi
Arcom lángszóró- emlékeire
már szitál a készülődés,
húvös pengeél suhint:
borostás tarlókon
vérzik a nyár

Törékeny szivárvány

(Bence 1992, Karácsony)

A gének konok parancsa
kivédhetetlen:
már csillag-fölötti rend gyűr,
apaszt vért, eleven húst,
aprócska növekvő világ,
felsejlő csontok, szervek hírnökei
a visszavert ultrahangban:
műhold-rajzolta felderítés,
sosemvolt lázadó dörömböl
paradicsomi börtönében
s mi rettegve figyeljük
minden parancsát
pedig még csak talán,
mesék koboldja,
titok-manó...

Aztán hirtelen gyémánt-parancs
jön, a hormonok biccentenek:
totális háború –
Pár óra s véget ér a misztérium:
lilácskán, ráncosan,
készülékekkel felkarácsonyozott
munkatérben felszáll
egy gyöngye hang a végtelenbe,
száll

száll

a hangod kisfiam,

picinyke törékeny szivárvány,
már nem titok vagy, már Te vagy:
indulni kell ebben az elárvult,
esélytelen, édes iszonyatban...

Nap, nap után

Ma már megint ver a szívem
felkelt megint a nap
a dolgok belenyugszanak
hogy erősebb vagyok
még lobog a csók a szádban
még benne lehetek egy
dadogásban
de ügynök szelek
suttogják ráncaimnak:
majd elmegyek
elhagyom kialvó sejtjeim
kifutok minden emlékezetből
mosolyod félúton megáll
s elrejtezem a homokba
táplálni minden újrakezdőt...

De ma még ver a szívem
púderes tréfáimat
irigylis sok bohóc.

Rondó születésnapjára

Lassan múlik a nyár
szabadulnék
a mozdulatlan arany hátterekből
elidőzni a felmérhető
lehetőségek kertjein
hol estidőn is virág a virág
nem ölti magára ismeretlen
lények fenyegető körvonalát –
Csak a kísértés szüntelen:
kiúsztatni magam az Óceánra...

Pedig jöhet már bármi:
véletlen madár a szívócsőbe
tébolyult sejt-kamikáze...
Már kötelesség tudni a halált

Lassan múlik a nyár
fanyar csalánba nyomja arcomat
folyik a bodzák kormos vére
hiába a komputeres robotja
befoghatatlan vagyok
– íme hát győzedelmem –
az utcák bőrbeteg aszfaltján
egy szomorkás bohóc
szelíd halk szonátát
próbál harsonán
kialszik nemsokára
a fény a tűzfalon

kialszanak a felejthetetlen
illatú délutánok
szabadulnék végre
a mozdulatlan arany hátterekből
lassan múlik a nyár...

Az éjszaka

Valami történt megint
megint a némaság kenyerét
kenyerét kellett tördelni
tördelni kezem gyermekarcokon
gyermekarcokon keselyűk dolgoztak
dolgoztak komótosan és biztosan –

De a csodák még ellenállnak
ma sem tudok gyűlölni
senkit semmiért
pedig játékaimon is
mindig ott a vér...

Végre a hajnal szitáló cementje.

Elégia

Vacogsz megint
ősz ködökben
tájverset írni
volna jó:
átmászott kerítések
elbillent
sírkövek történetét.

Koszorú
tépett vatták az égen
tündöklük minden
sötéten
olyan átlátszó
minden
tanultál beszélni emberektől
tanulj hallgatni istenektől
kegyetlen angyalaik
majd megágyaznak
túlsó felén a holdnak –

Ősz van
kétségtelen
tündöklük minden
sötéten
tájverset írni
volna jó...

Egy nap az Olümposzon

(A Nagy Lajos Társaság különdíja
XII. Aquincumi Költőverseny 2009.)

Mítoszaidban mélyre merülvén isteni Hellász,
látni szeretném, hogy Mútikasz csúcsa aranylik,
hátha a régvolt isteni kórus tudna tanácsot:
mit tegyek itt, fogat összeszorítva e lenti világon,
túrni, viselni az aljas földi titánok uralmát?
Indulok tűzre csiholnám hú, noha gyatra Trabantom,
hallgat a beste. Jer hát, jó Pegazus és tarts ki az úton,
szétnyítt szárnyaddal verdess, szedd verslábadat
szaporán. Lám repülünk már, éteri fényből lép ki
Olümposz, jó Zeuszunknak trónja körül dús
hölgykoszorú ül: Héra tehénszeme néz rám,
Hébe', Niké meg a Múzsák...
Istenek! Ím leteperve apátok zsarnoki kéje,
istenti rendben, néztek a gyatra emberi létre.
Istenek atyja Zeusz! Jöttömet hadd magyarázzam:
Látod-e szenved a népem, nincs neki jószavu hőse,
marhát, trónt szeret mind a türannoszi beste vezérfő,
elfogy az élet, az étel, a kedv: bús szomorú nép... –
Zord jövevény! lásd, szánom a néped, itt ez a villám,
vedd a kezedbe, miként én, s vágj vele rendet a földön...
(Biccen a versláb földi halandó! Lassan a testtel!
szól rám bosszús hangot eresztve a sánta Hephaisztosz)
– Bánom is én, mikor itt van az isteni fegyver a kézben,
s szívben örömmel, bízva jövőben, a kedvem is ébred!
Csakhogy az álom elengedi hirtelen nagyhitű foglyát:
nézek egy ablakon át, már hol van Olümposz, a fényes?

Kátyúk közt zötyögő kék busz sóhajtva köszöntlek,
nyítt, ideges, morcos kis dúloszok ülnek a gépen,
hajnali ködből tűnik elő Aszklépiosz háza,
benne kipattan az élet, a vég kivirít, vele tűnök...
Lépdelek, fénylő álmom után még sós-keserűbben,
hull az eső le: Nióbé könnyei arcomon, ősz van.

Da capo al fine

A vers arról akar szólni
amiről úgyse tud...
Elmondaná
a magány forradalmát
a galaxisok
perzselő titkait
egy csikk történetét
vagy meghal csendesen...

Ez is vers esetleg
látom nem tud majd beszélni
csak kilocsogja gyűrött bánatom
elgurult koronás éjszakáim
ez a vers is buldózer harapás
(épít? rombol? ki tudja)
talán a szél ruhája
tudom a harangok nem jönnek
még egy veréb se
talán kiharapok
egy tályogot szívemből
ez a vers is könnyszeplős
arcom kottája
a fanyar őszi délután is itt
– „oh, crazy, crazy diamond” –
talán már minden összejött
elkezdhetnék végre verset írni
arról akar majd szólni
amiről úgyse...

Fohász

(szabadul a vers)

Fáradt darázs aranylik,
sorvadt kis fű feszensz,
nyugdíj előtt a nap:
alig bírja még jó az alkonyest.

Sejtelmes függöny megett
kínlódik, ájult a hold,
a nyár újra megesett
velünk, most vérzik valahol,

s bánatunk fűzfákat keres
távol jövőtől, minden őstől –
Jönnek visító, hús szelek,
félek már minden ismerőstől.

Félek dadogásaimért.
Bocsáss meg én Uram,
a sötétbe ne hívj még
ne kérd magányos utam,

hadd legyen még, mint régen:
visszategezve a vágyat
nappal is játszhaszak szépet,
szerethessek éber csodákat...

Fáradt darázs aranylik,
kínlódik, ájult a hold,
jönnek visító, hús szelek
Bocsáss meg én Uram.

Metró

Fémvakond furakszik
huzatos vájatban
mindjárt bedugnak
egy másik gépbe
eldől mennyi még:
kötél vagy türelem
mi az utolsó pillanat
gondolat? vágókép?
magány vagy csődület?
már túl az Asztórián
sorvadó emlékek
kifehéredő szélben
korholni az időt minek
még robog
mi volt itt ettől eddig?
és már a Moszkva-tér
válasz helyett időtlen
süket magány
feledés martaléka
még egy megálló és
elnyújtózol a végtelenbe
hol összeér a Semmi
semmivel...

Fiaimnak

Gyémánt fogatokat
már a hold kíséri
éjszakáim suhanó
vizekbe szántva
jeget köpült
homlokomra
a fényette nyár
öklöm lenyomata
kifakult egy
vérző betonfalon –

Ti még üvölthettek
Okos fejeteket
ne bízzátok
hazug napnyugatra
patkány kölcsönökre
nem igaz hogy elég
bár ezt suttoztam
a trágár hajnaloknak
valaki mozdulhat még a tájon
sziromsortúzzal fogadhat
imátok legyen kristály
forgandóbbak lehettek még
a fűzfák esti fogadásain.

Elhagy a vers

Hú társ volt
szemében igyekvő
megértés
elhagyott észrevétlen
elveszett talán
mélyülő ráncaimban
a ritkuló emlékezetben
Vallattam:
minek a vers ide
kifacsart szótömeg
kettéfűrészelt zongora
pöcegödör mint látvány
csak nézed tehetetlen
mint esik szét az Ember
akár a nyári lomb
bomlik sárga atomjaira
nincs feltámadás
egyetlen törvény van
arról meg minek
verset írni
a vers benned zajlik
s kimondhatatlan...

Menetrend

Már csak a jegenyék pengéi vitáznak.

Bőrömbe szédült júliussal
kötozködöm még a
pusztulással,
de a kifosztott ágyásokra
betolatott már az utolsó krizantém –

Kérek még időt.
Szótárak nélkül szeretnék
itt hagyni fecskét, szarkalábat,
dadogás nélkül,
viccelődve.
Aztán, mint most a nyár
iramlok vízumtalan határokon
el, messze, messze...

Töredékek

Mielőtt véget ér
a lüktetés
visszavonhatatlan
szóval míg formálható
a láva
s mielőtt kimerevít
egy mozdulatban:

*

Egy lepusztult
kelet-európai cukortasak
a kávé mellé
ez maradt mint öslelet
hogy egyszer velem voltál
bár nem voltál ott –

*

Megint a ciprusok futama
a só illat örök lélegzete
a csend triolái
bodzaszavú éjben
emlékek harisnyában
mint a terroristák –

*

Fenn a hold tükör-szitája
alattad menetel
bomlik egy jobbik ország.
Befogad majd téged is
teszi dolgát a föld...

Hetvenkét éves...

Hetvenkét éves lettem én
leírni is elég kemény
szar ügy,
ha ügy.

Nem meglepetés-költemény
apadó lét, fogyó remény
pedig
hevít

a vágy, hogy ebben a könyvben
léteimből kicsavart könnyem
lelet
legyen.

Nem tanácsolt el senki se
Simmelweis Ignác (ma: SE)
egye-
teme:

nőtt is seggemen sok szemölcs
mégse lettem okos, se bölcs.
Szegény
legény,

ki verset ír s gyógyít pszichét
bevét alig, inkább kivét:
vagány
magány.

S miközben szólt az életem
három fi nőtt ki mellettem
elég
vetés,

mert nemzettek ők is egy-két
engem is rejtő emberkét:
szerény
remény.

Írtam, törődtem, kutattam,
fogytam, s mit összekapartam
magunk
vagyunk,

mihez is fogjak az egésszel?
Marad vagy velem enyész el:
parány
talány.

Akinek meg kedve fogytán
nézzen be nyugodtan hozzám
(a) sárga
házba,

elmondhatja, mit rég temet
magába, jobb úgy sem lehet,
salak
marad.

Hai, kukk

Öt szótag sorba
hetet alá minek? Ja!
így ősi forma,

távoli morák
nehezítik a dolgom,
de nem kell a rím.

(Így hetvenedve
tényleg pontosan, szépen:
amíg időd tart,

vagy most kellene
rúgni seggbe a múzsát:
csak néz, nem érti).

Natúr

Filozófikus
cseresznyefa virágzik,
gamma-sugárzás

terít be mindent,
szegény kis óvodások...
Mily bölcs az ember.

Az anarchia
élősködő fagyöngy: ő
is a rendből él.

Parlagfű búsong:
mit ér virágom, ha nem
fogan gyümölcsöt?

Szél viszi porom,
fullasztó vagyok – mondják
Nem így akartam.

Örök-virágzó
parlagfűvel álmodó
allergológus.

Elhull a virág?
Illata itt kering még,
nem élt hiába.

Tél van, december
vacog a táj, az ember,
alant száll a nap:

annyi öröm van,
hogy a háttér-sugárzás
is csökken talán.

Kisüt a nap és
kivirágzik az élet.
Lavina indul.

Egyetlen felhő
és elsötétül a nap.
Törpe győzelem.

A fénylő nap kit
érdekel? De ha jön egy
napfogyatkozás!

Pszicho

Magában hisz az
önhitt: valamiben csak
kell neki hinni.

A siker érték
látszatát keltheti ám!
Minek is félned?

Az tiéd miről
le tudsz mondani, ha kell –
Urad a többi.

Hitvány az irigy:
ő a helyedre vágyik,
az okos eléd.

Bár szeretné, nem
pihenhet meg senki sa-
ját árnyékában.

Magában beszél,
a másik pulpituson.
Melyik bolondabb?

Szenvedés nélkül
soha nem történne új...
Úgy hívják: ember.

Régi hitem tűnt,
új formát nem találtam.
Beteg is lelke.

Jó ügyet szolgálsz:
bánthatnak, gáncsolhatnak,
aludj nyugodtan.

Úgy és az igaz
csak, amit ő mond: nincs hely
empátiának.

Kudarcot nem tűr,
túlteng az önszeretet:
önsértő ember.

Ha összetartunk
erő a mítosz, nálunk
deviancia.

Széthulló világ
titkaid elrabolja
hogyan élni tudjon:

tetőt te ácsolj
fölénk. Míg vagy, ura
légy önmagadnak.

Tertullianus:
„Hiszem, mert lehetetlen”.
Csak nem kortársunk?

Csalamád-é?

Boldogságodat
mindig másban leled meg –
Szegény Robinson.

Jó szív és ép ész
(meleg és világosság)
ritkán jár együtt.

Jövő távola
égi szín; zöld remény csak,
ha közelebb lépsz.

Édes ital volt,
most savanyú, bűdös lé.
Közte az idő.

Semmi a halál,
megszabadulsz testedtől:
hernyóból lepke.

Porból vagy te is
s leszel újra, nem lehet
mindenki Lenin.

Mennyi mögötted,
s mennyi lesz még. Múlik az
idő, ami nincs.

Jó lenne írni
sztoikus paradoxont,
mindet megírták.

Ki a felelős?!
Nyomoz rendőrség, sajtó:
Őszre tél? Csak úgy?!

Naptár

Hétfő

Hétvég öröme
mint repkény befonja a
kedved. Világvég.

Kedd

Totál közészer.
Tetovált felesleg még
a hét nyakán is.

Szerda

Ébred a kedvünk.
Kokettál mintha, pedig
nem öröm, bú se.

Csütörtök

Arany középút.
Halvány, csalfa remény csak:
se kezdet, se vég.

Péntek

Magyaros kis nap
talán a pentaton vagy
a vég kezdete?

Szombat

Kizöldül a hét.
Teljesség ígérete,
bár dereng a vég.

Vasárnap
Még tombol a zöld
de látod amottan a
holnapi reggelt?

* * *

(K ö z b e i k t a t á s:
előbb még a dízisben
most meg pizsiben

azon tanakszik
melyik lehet a jobb szer:
gyógyszer vagy óvszer?)

Transzcend

Porból, sárból vagy.
A lehelet benned az,
ami isteni.

Semmi nem marad
és semmi sem múlik el
egészen. Így élsz.

Leomlik s már nő
rajta a zöld, pusztulás:
benne az élet.

Egyszerre csak vagy:
már nincs világ nélküled
Nagy felelősség.

Kitárul minden
s már közeleg a halál
Álnok hazugság:

öröklét kéne
szabad halál jogával –
Így diktatúra.

Belefáradtam
keresni a jót, inkább
hiszek Istenben.

Bárcsak mondhatnám:
nem önmagamnak halok,
az Úré vagyok.

Karolj fel engem
hitben gyengét s én fejet
hajtok örömmel.

* * *

Megírtam mindet
külön, de összeroskadt
Talán így egész?

Gyarmat, mon amour

A csataló halála

A kisváros élte zavartalan életét, a boldog békeidők évei peregtek. Az evangélikus, katolikus, református és izraelita iskolák tanulói önfeledten kergetőztek a nemrég megnyitott – Hajós Alfréd tervezte – strandon, az iskolák udvarain, s ha véget ért a taniskolai év, munkálkodhattak a fényképészek. Pár megmaradt, barnás-lila osztályképeiken mereven beállított, matrózruhás lányok-fiúk néznek ránk, középen zsakettes, keménygallérú tanáraik. A kis boltok rendben kinyitottak reggelente, a kifutó fiúk vitték a friss cipót, tejet a házakhoz, a tisztviselők igyekeztek a bíróságra, megyeházára. A bírák a délelőtti fárasztó ítélezések után átugrottak az Úri Casinóba és a kényelmes szattyánbőr fotelekben szivar mellett elolvasták, hogy mi is történt a Házban, de inkább szundítottak kicsit vagy leültek alsózni.

Tavasszal-nyáron a liget harsogó zöldje biztosan megtelt szerelmesekkel, az Első Nagy Háború emlékét őrző kóoroszlán és az Ismeretlen Katona diszkréten elnéztek felettük. Ősszel a lomb szokása szerint lehullott, rozsdás csodává vált a liget, aztán tél jött, kemény, zimankós vagy enyhe, kalucsnis, majd újra szép tavasz. A városi kórházban szedte áldozatait a tüdővész, az eskór, az aggaszály, de az Ipoly-part felé futó kis utcavégi házban az örömlányok nem szenvedtek vendéghiányban. Nagy volt a helyi laktanya. Esténként benépesedett a korzó is, s az Ünnepek közeledtével rendre meg-

tartották a Nőegyletekben a jótékonyági esteket, a város dalárdája énekelt ilyenkor, s a szegényeknek jutott ajándék. A Megyeház nagytermében minden évben nagy csillogás közepette zajlott a híres megyebál, az azóta hová is tűnt nagy szerelmek és csalódások színhelye, melyeket dráma csak ritkán kísért. Mintha az e tájon élő ember jobban hinne az új tavaszokban, új bálók örömeiben.

Aranka özvegyen nevelte két gyermekét az Andrássy úti házban. Férje, ismert törvényszéki bíró, fiatalon meghalt, máig kideríthetetlen bajban.

Gyanakvó családi hagyomány szerint a város híres orvosa, zsebéből kotorászta elő az injekciós fecskendőt és tűt, a halál igazi oka talán vérmérgezés lett volna, de hát ki tudja, mi történhetett. Aranka néniből, társadalmi rangja ellenére, hiányzott minden kivagyiság, gőg. Bölcs, derűs és barátságos asszony volt. Mindenki szerette. Jól beszélt németül és franciául, aminek történetünkben még hasznát veszi. Szabad idejében helyi karitatív szervezetekben munkálkodott, többek között az egyik Nőegyletben is, a városi főépítész feleségével együtt, akivel barátnők is voltak. Kicsit egykedvű, csendes béke lengedezett.

Aztán lassan komor felhők jelentek meg, egyre sokasodva. Numerus clausus, diszkriminációk, és a már túlságosan is ismert külföldi és itthoni szomorú események. A városban azonban mintha megállt volna az idő. Az évszázada nagy létszámú helybéli zsidóság háborítatlanul élt tovább, a város kis békés sziget volt még

évekig számukra is. Sokan költöztek le a fővárosból, oltalmat, biztonságot remélve, kapva. A híres-szép zsinagóga ünnepnaponként megtelt hívóvel, éppúgy, mint a többi templom is. Akkor még így volt szokás. A város mintha nem vett volna tudomást a fővárosi-országos állapotokról. Csendben csordogált a történelem, de lassan, szivároghva, majd egyre dagadva végül ide is betört. Márciusban a németek megszállták az országot, az elhurcolások ekkor kezdődtek. A kisvárosban július közepén jelent meg egy SS osztag.

A városi főépítész és felesége, Janka néni, régen katolizált zsidók voltak.

Úgy május körül már nyilvánvalóvá vált, hogy baj van, a Pestről menekültek is hozták a híreket. Janka néni a család vagyonának egy részét gondosan becsomagolta és átballagott vele Arankához. Pár házra laktak egymástól.

- Dehogyan zavarasz Jankám, gyere csak, nem is szóltál, hogy jössz. Valami baj van?

- Lesz, Arankám, lesz. Itt ez a csomag, ezüst evőeszközkészletek, némi arany. Ugye megengeded, hogy elássam a kertben? Nálad biztosan nem fogják keresni. Ki zaklatná egy törvényszéki bíró özvegyét, az Evangélikus Nőegylet pénztárosát? Jó lesz majd, ha visszajövünk.

- Már hogyan engedném Jankám, ha úgy gondolsz, hogy itt jó helyen lesz. Gyere, segítek is, de Te mondd meg, hogy hova ássuk.

Így hát a két ötvenen felüli „nagyasszony” ásót fogott, a lányt elküldték moziba, és az esti félhomályban a kert egyetlen nagy diófájához közel, tízlépésnyire a kerítéstől, gondosan elásták a kincset.

Júliusban egy hét alatt elvittek a városból minden zsidót.

Ősz felé már erősödtek a hírek, hogy jönnek az oroszok. Szlovákia felől közelgett a front. A Káprások alatt hatalmas harcok folytak, lassan hallhatóvá is vált a háború. Az Andrássy utcai ház élete is megváltozott. A lány hazament falujába, Aranka Ludovikát végzett fia mint tiszt szolgált valahol, lánya férjhez ment a háború első évében, Ráckeven élt férjével és kisfiával. Aranka húga – férje magas rangú hadtápos katonatiszt volt – egyedül maradván, ideköltözött az Alföldről. Így várták kettecskén a frontot az ötszobás házban.

A hírek az oroszokról szaporodni kezdtek. Nemi erőszak, rablás, ilyesmik.

Aranka húga, Dulika, egy nap bejelentette, hogy elmegy a menekülőkkel, mert ha az oroszok megtudják, hogy ki a férje, neki vége. Mint kiderült, volt némi igaza, de ez egy másik történet.

– Én maradok Dulikám, valakinek itt is kell maradni – döntött Aranka, de szegény Jankának igaza volt, nekünk is el kellene ásni az ezüst étkészletet. Dulika ezt messzemenően helyeselte. Gondosan becsomagolták hát mindkettejük családi értékeit, vastagon bezsírozva,

vízhatlan papírba csavarva és elásták a nagy diófához közel, tizenegy lépésnyire a kerítéstől,

Janka néni vagyonától egy lépésnyire, legalább fogják tudni hová ásták, hármuk közül valaki csak megmarad. Dulika másnap reggel elutazott a menekülteket szállító vonattal. Aranka ott maradt egyedül.

Pár hét múlva, nagy harcok után megérkeztek az oroszok. Elkezdődött az elszállásolás. Valami csodás véletlen folytán (a ház is szép volt), egy tanultabb, cári tiszt került Aranka házába, valamicskét beszélt franciául. Csak a tisztet és csicskását szállásolták el a házban. A cselédszobát meghagyták Arankának, főznie, mosnia kellett persze rájuk, a többi szobából istálló lett. A vastag szmirna szőnyegeken hős szovjet lovak ácsorogtak, várva a végső győzelemre buzdító parancsra. A tiszt, máig érthetetlen okból a fényes, csúszós-fényes papírú Pallas Lexikon sorozatot nézte ki WC papírnak. Viszont a márkás zongora megmaradt, mert a tiszt tudott rajta játszani. A drága ebédlőbútor is túlélte mindent, csak a faragott tigrisekre lövöldöztek időnként, a kert fáira kiakasztgatva, hogy ki ne jöjjenek a gyakorlatból.

Na, mindez alig lenne érdekes, ha az egyik nap a tiszt kedvenc lova nem kapott volna valami lóbajt. Kivitték szegény párát az udvarra, talán hogy a többi el ne kapja a kórt, és jó messze a kert végébe, a nagy diófához kötötték. A történetek innentől drámai tömörséggel zajlottak. A kedvenc ló pár nap múlva kilehelte lelkét és egy reggel ott feküdt kimúlva a nagy diófa alatt, közel a kerítéshez. A tiszt még meg is siratta. Nemsokára

katonák érkezett ásókkal, lapátokkal és a tisztt parancsára nekiláttak a tetem elhantolásának, ott helyben. Még fél-méternyit se ástak, koppantak az ásók és sorra előbukkantak az elásott kincsek. Az oroszok öröme határtalan volt, be is rúgtak rendesen; aznap is. Drága Nagyanyám, mert hát Ő volt Aranka néni, élete talán legnagyobb lélektani teljesítményeként közömbösen figyelte az eseményeket. Még arra is volt ereje, hogy értetlenül ámuldozzon. Biztos, ami biztos.

Aztán az oroszok lassan továbbálltak, a kincset persze magukkal vitték, egyetlen ezüst kiskanál maradt belőle, amit a tisztt ott felejtett a bögréjében a zongorán. Ma is őrzöm, fogóján Nagyanyám gyönyörű monogram-jával. Szegény Janka néni, mint annyi társa, soha nem tért vissza. Mintahogyan Aranka családját is megtizedelte a háború.

Ómikával, így hívtam Őt, többször elmeséltettem ezt a történetet is, akár a többi háborús eseményt, s a nagy diófa alatt még tízévesen is nagy ásatásokat végeztem nyaranta. De hát az orosz sok dologban precízek voltak.

Szegény Ómikám is elment tíz évre a háború után. Egyszer, családi körben valahogy szóba jött ismét a történet. Akkor hallottam Tőle: „Tudjátok, ha szegény Janka visszajött volna, az életben el nem hiszi ezt az egészet és úgy elvitt volna az ÁVH, mint a pinty.” Ezt akkor nem értettem, később kiderült, hogy ebben is igaza volt.

Partizán

Balassagyarmat 1918. Ferenc Jóska már évekkel ezelőtt megfontolta és meggondolta, az első háború már a vége felé jár. A kisvárosban is szaporodnak a hősi halottak. Az egykori Állami Főgimnáziumban – ki tudja miért – most rendelik el a fegyveres gyakorlatokat. Egy hatalmas fehér márvány-honvéd hirdeti majd a városka hősi részvételét a számunkra tragikus végű háborúban, a volt tanár és tanuló hőseinek neve külön táblán olvasható az iskola falán. Az első világháborús katonai emlékmű a kisligetben állt, ahonnan aztán majd elrámolják, mert kell a hely a hősi szovjet emlékműnek.

Partizán még kimarad az első nagy háborúból, épp járni tanul, mikor a csehek 1919 januárjában megszállják a várost, hűségnyilatkozatot követelve, eltörlik a magyar nyelv és történelem tanítását, egy tantárgyat kötelezően szlovákul kellene tanítani. Kimarad Partizán a megszállók hősi kiveréséből is, és a világot akkor végigpusztító spanyol-náthát is megússza.

Nővérével cseperednek, apjuk törvényszéki bíró. Az Andrássy utcai ház szép tágas, a később hatalmas diófák a kertben még vékonykák, de igyekezők. Partizán az Állami Főgimnáziumban kezdi el tanulmányait. A történelmet a szerb származású Popovics tanár úr tanítja, aki kis akcentussal beszélte nyelvünket, de tisztességes: betéve tudja az iskolában használatos összes történelem-

könyvet. Egy a baj, hogy eszerint is követel, aki kihagy egy mondatot, szekunda.

Közben kitör a magyarosítási láz és Popovics kijelenti, hogy Partizán addig nem végzi el a gimnáziumot, amíg szlovák hangzású nevét használja. A Frecskák a Felvidéken éltek, még Lipót adott nemességet nekik 1702-ben, kutyabőrrel és birtokkal (Felső- és Alsóesztergály), így aztán Partizán felveszi az elegáns Esztergályi nevet, megy is az érettségi, mint a pinty. De inkább a zene és a hegedű érdekli, bekerül a Zeneakadémiára, szép hegedűs pálya áll előtte, de meghal szeretett tanára, s ekkor otthagy mindent. Hová is mehetne? Kizárásos alapon marad a katonai pálya, mindaz az összes enervált-csendes művész lelkével.

Ludovika, ez rangos-elegáns pálya volt akkoriban. Ő maga is igen elegáns, szép ember volt, hófehér ludovikás uniformisában egyenesen szívdöglesztő. Lett is ebből elég kalamajka. A Ludovikáról hivatásos hadnagyként kerül ki, és már itt is a második Nagy Háború, ami viszont telibe találja. A seregben vélhetően hamarosan kiderül nem éppen katonás lelki alkata, a ranglétrán is két grádicsot lépett feljebb egész pályafutása alatt.

Partizánt nagyon lehetett kedvelni csendes, szemlélődő, melankólikus, anekdótázásra hajlamos természete miatt. Ha Prágában él, biztosan gyakran ült volna Hrabal asztalánál. Történeteiről máig nem lehet tudni mennyi a pontos valóság és az így-szerettem-volna-ha-történik részletek aránya. Mint kisgyerek csüngtem rajta rövid szabadságai idején, ilyenkor hasán lovagoltatott és máig

is tudott marhaságokra tanított. Tőle tudom és tudják gyerekeim is többek között a „Föl torreádor öld meg a bikát, hogy ne csináljon több galibát” kezdetű Carmen paródiát és számos más kedves ökörséget.

Békeidőkben kiváló katona lett volna, de ez a hülye háború nagyon közbejött, egyre durvult és egyre kevésbé állt nekünk a győzelem. Már a vége felé járhattunk, mert az orosz-szlovák partizánok már befészkeltek magukat a felvidéki hegyekbe, Partizán épp visszavonulóban volt egységével. Valahol a szlovák hegyekben lopakodtak át egy erdőn, amikor a fák tetejére fészket rakó partizánok (mind a varjak annyian voltak – mesélte) elordították magukat, hogy fel a kezekkel vagy lövünk.

Nem volt választás. Partizán tudott is egy keveset tótul, így gyorsan megértették egymást. Rendesek voltak, nem lőtték halomra őket, amit az orosz főnöknek köszönhettek, mint később kiderült.

Bekísérték őket a hegyben elrejtett partizán központba, ahol az orosz nagyfőnök nem túl nehéz választás elé állította a szakaszt: vagy beállnak partizánnak, vagy fejenként tarkótáji beavatkozás. Így lettek partizánok parancsnokukkal együtt. Ócska civil ruhát kaptak, hordták a fát, fűtöttek, takarítottak, felderítettek, így küzdöttek a németek ellen, mely időnként komollyá is vált. Volt eset például, hogy rejtekhelyükön az arra jövő (menekülő?) német osztagokra kiöltötték a nyelvüket jól álcázott megfigyelő helyükön.

A partizánná vált legénység egy része szép csendben azért elszökdösött, végül öten maradtak. Az orosz parancsnok fel volt háborodva, majdnem baj lett belőle. Partizán és négy társa maradtak, itt voltak ugyanis még a legnagyobb biztonságban. A szovjet csapatok azonban közeledtek, a partizánok csatlakoztak hozzájuk. Az orosz partizánfőnök mind az ötüknek pecsétes, orosz nyelvű igazolást állított ki, miszerint ők partizánok voltak.

Mehettek a papírral, ahová akartak. De hová? Katonakönyvük szerint dezertőrök, a partizán-igazolás lobogtatása nem tűnt időszerűnek. Úgy döntöttek, hogy a legjobb helyen vannak. A bázison minden a szovjet-szlovák partizán előzményt bizonyította. Ha valaki közülük jön, azt mondják, hogy itt hagyták őket őrszemnek, vagy ilyesmit, kezükben a papír. Ha németek jönnek, aminek kevés valószínűsége volt, akkor elfogott katonák, éppen éhen halni készülnek. Utóbbi pár nap múlva realitássá is vált, így külön-külön útnak eredtek.

Partizán is elindult lefelé a hegyről. Némi maradék gézzel nagy bandázst csinált a karjára, kinézete amúgy is kétségbeejtő volt. Hosszú bolyongás után rátalált egy vasútállomásra, ahol egy tehervonat pőfékelt. Sikerült felmásznia ez egyik vagonra, ami tele volt szénnel. Ebbe befúrta magát és várta az indulást. Menet közben egy nagyobb széndarab esett a lábára, így a kötést áthelyezte oda, immár némi okkal. Valamikor a vonat magyar területre ért, amit a magyar nyelvű kiabálásokból sejtett, lába addigra szépen bedagadt, vánszorogva elért valami segélyhelyre. Már oroszok voltak mindenütt. Lába rend-

bejött lassan, nem bántotta senki, sebesült volt, rongyos civil ruhában.

Mikor a nagy zűrzavar valamelyest rendeződött, jelentkezett valami katonasági központban és bemutatta „igazoló” papírját. Bejött, nem lőtték főbe: alig volt épkezü-lábú katona-ember, átvette az újonnan alakulगतó hadsereg. Századosi rangját meghagyva, Kiskunhalasra helyezték a határőrséghez, ahol a jugoszláv határt kellett őrizniük. Ez a helyőrség fogta el a Kenyeres és bandája néven elhíresült diverzáns csoportot, ha volt ilyen egyáltalán.

Közben azonban a felderítés dolgozott. Kiderült Partizánról, hogy Ludovikás tiszt, jött is egy éjszaka a fekete kocsí és a katonai ügyészségen találta magát. Akkor már volt egy-két súlyos ítélet, folytak a perek – mint később kiderült.

Vizsgálati szobája ablakán szép csipke volt, még csodálkozott is. Csacsi Partizán el akarta húzni, hátha megtudja merre van? Finom acélháló volt a csipke, el is vágta az ujját rendesen. Ekkor kezdett el félni.

Szokásos kihallgatások következtek, de alig bántották, mert kiderült ismét, hogy kétségbeesjtően antikatona, nincs semmi vétke, sőt még a jugó diverzánsokat is elfogták... Hazamehetett szülővárosába.

Itt állt még az Andrássy utcai ház, az oroszok a falakat, a tetőt meghagyták. Partizánt Édesanyja fogadta, és lassan visszaszállingóztak még négyen a családból. Ennyin maradtak, alig negyede a régi létszámnak.

Partizán munkát kapott a helyi bankban, de még évekig felugrott éjszakánként, hogy itt vannak érte. Még emlékszem menetkészre összekészített kis kofferére.

Aztán jött a Forradalom. Nem hősködött. Mind-szenty kiszabadítására azért elindultak egy dzsippel, már mozgott az autó, mikor lelökött engem. Szerencsére elkéstek, mire Rétságra értek, a bíborost már kiszabadították, az egység parancsnokát később kivégezték. Partizán megúszta ezt is.

Még a Forradalom előtt végre férjül vették, 1958-ban felköltöztek Pestre, két gyermekük született. A Fővárosban az ÁFOR-nál kapott állást, ott dolgozott nyugdíjazásáig. Még javában dolgozott, mikor jött „felszabadulásunk” egyik kerek évfordulója. Ennek emlékére tört ki az országos partizán-járvány. Egyszerre igen sok lett belőlük, csak két másiknak kellett tanúskodnia. Épp erről beszélgettek a cégnél, mikor elkottyantotta, hogy „na jó, én meg tényleg partizán voltam”...

Mint szélvihar, terjedt el a hír, egészen az ÁFOR üzemi lapjáig. Jöttek, dokumentum is van (!)... írja meg! Hát ez fantasztikus, eddig miért nem? Elmesélte a szlovák hegyeket, és a többi. Megjelent. Minden ment a megszokott úton. Hivatalosan is *partizán* lett, teljes nyugdíj, soron kívüli Trabant, ilyesmi. Hátralévő éveiben ezen röhögött, de a lelke mélyen szégyellte az egészet.

Az idő meg szokása szerint csak múlt, Partizán egyre kevesebbet hegedült, egyre többet járt borozgatni. Nem volt iszákos vagy részeges, csendben iszogatott,

zúrt soha nem csinált. Gyerekei disszidáltak, ez fájt Neki, de megértette. Felesége sokat szidta, hogy ne igyon, ezért gyakrabban rándult le egy-két napra szülővárosába, hozzánk. Találkozott régi ludovikás társával, jókat iszogattak.

Fiaim akkor voltak 8-9 évesek, örültek, ha jött, mert nagyon élvezték kissé spiccesen előadott történeteit. Egyszer megint lent volt és a két gyerekkel éppen a diót vertük az immár tekintélyesé vált fáról. A magasan lévő diók csak nem akartak lejönni, megfelelő készségünk nem volt. Ekkor jött meg kissé spiccesen Partizán, aki látva pancser erőlködésünket, először két gereblyével próbálkozott, de azok is gyorsan fennakadtak a fa tetején. Nem tudván a kudarcot elviselni, természetes baltánkkal kezdte el a gereblyéket lecserkészni a fa tetejéről.

Az akció kétségtelenül életveszélyes volt, gyermekeim feje mellett zúgott le időnként több méter magasból a fejsze. Idejében sikerült kimenteni őket a veszélyzónából és lebeszélni Partizánt a kilátástalan akcióról. Ittunk inkább még egy fröccsöt.

Aztán napok, hónapok, évek, Partizán végleg elment, fiaim felnőttek és örök szállóige maradt a családban, ha valaki a várható eredménynél jóval nagyobb (és veszélyesebb) fáradozást végez: „mint Partizán, baltával veri a diót a fáról”.

Gyarmat, mon amur

Hát kérem, elmondom az egészet, akármilyen lesz, hadd tudja bárki, aki beleesik egy ekkora szerelembe, mit várhat. Kicsit előbből kezdem, mennyire naiv gyerek voltam, mikor elütött a pusztító érzélem.

A második nagy háború már végéhez közeledett, a bécsi döntést épp visszacsinálták s nekünk húznunk kellett a csíkot vissza Erdélyből, apámat Szécsénybe helyezték tisztiorvosnak. Nagy sarokház lett az otthonunk hatalmas kongó szobákkal, többségük úgy is maradt, a bútorok nagyobb részét elfűtötték az oroszok még a front alatt, hideg tél volt – mondják.

Itt volt az első Karácsony, amire emlékszem, a magas „békebeli” szobák egyikében állt a jó három méteres fa, ajándéokra nem emlékszem, aligha volt. Nemsokára véget is ért a háború és a kommunisták elkezdtek a terjeszkedést a községben is, a szép sarokházat nézték ki MDP székháznak, így kívánhatta az osztályharc, meg a munkás-paraszt egység. Minket a városháza volt fináncirodájába zsuppoltak ki, három méteres vas-spaletták, csak ketten bírták a szülők nagy nehezen becsukni, le is szoktak róla, úri fakszni csak, az olajos padló viszont csúszott. Itt lettem bélyeggyűjtő, pedig milyen ronda bélyegeket adtak ki, de a szenvedély... Aztán egy év múlva a járás tisztifőorvosát és családját önálló házzal tisztelte meg az izmosodó proletárdiktatúra, vályog és

tégla keverék volt, egy méterig vizes falak, lötyögő ajtó-
ablakok, pottyantós WC az udvaron, fürdőszobának
nyoma se, lavór a hokedlin, a kerti kútról hordtuk a vizet
és hasonlók: orvos meg tanítónő, a fene az úri pofájukat.
Egy félig leszakadt mennyezetű „sufnyi” lett a magán-
birodalmam, felnézve a rozzant cseréptető látszott,
nekem kastély.

A község és a környék tele volt a háborús nyomok-
kal, tank-alkatrésszel gurigáztunk, naponta talált valaki
lövedéket vagy mit, a Káprások dombjain nagy harc volt,
a futóárkokból még szuronyok, drótok, sisakok álltak ki,
alig befedett egyenruha darabok, gondolom volt
tulajdonosaikkal együtt.

Szegény Pacseszák Jancsi addig huzigált egy, a föld-
ből kiálló drótot, míg felrobbant alatta valami, testrészei a
közeli fákon is lógtak, akkor hánytam – emlékem szerint
– először és voltam temetésen. Ő volt Szécsényben a béke
első halottja.

Már folytak a B-listázások, igazolások, beindult az
ÁVO vagy mi a fene volt éppen a neve, a rádió nem
sokára Sztálin generalisszimusztól zengett: az iskolában
minden dolgozat végén őt kellett dicsőíteni, tanárok
innen-onnan, a pedagógusok friss párttitkára első órán
jelezte, hogy ma a *Tökøj felkeléséről* lesz szó, és olvastatta
velünk a tankönyvet. A számtant a tornatanár oktatta, aki
a vastag szovjet feladatgyűjteményt használhatta csak,
olyan példákkal, hogyha 3 kombájnnal, 1 nap alatt 15 holdat
arat le, akkor 5 gép, 3 nap alatt mennyit? A megfejtés a
könyv végén, amibe persze egy-két nyomdahiba is becsú-

szott, de egy szovjet könyvben hiba nem lehetett. Kihívott a táblához és a rendelkezésre álló pár számot addig adtuk össze, vontuk ki minden logika nélkül, míg a nyomdahibás eredmény ki nem jött, na, ugye – mondta. Biztosan bolond volt szegény már akkor is, vagy harminc év múlva találkoztam vele újra a gyarmati vigyorgóban, jól elvult.

Nyaranta csodás volt az élet. Az omladozó kastély hatalmas várkertjében indián háborúk zajlottak, Winnetouról egy háború előtti kiadásból tudtunk. Később – komolyodván – régészeti ásatásokba kezdtünk két haverommal, sikerült feltárni a kastély volt szennyvíz-levezetőjét, nagy munka volt, kaptunk is valami védőoltást. Aztán egy műbarlangban a Hollókői várba vezető titkos járatot igyekeztünk kiásni, simán kimásztunk a ránk szakadt föld alól. „Na, már biztosan megtalálták a koporsókat” – mondta a rokon kislány Vác felé a vonaton szüleimnek, akik vitték haza a lányt. A rémület elképzelhető, a távirat estefelé jött meg, addig már készen voltunk. Két elesett katona volt a deszkaládákban, egy skalp-darabig jutottunk, gyorsan visszatemettünk mindent.

Közben meg már folyt a békeharc: „Gyűjtsd a vasat és a fémet, ezzel is békét véded”. Az első áldozat több mázsás öntöttvas kályhánk lett, volt öröm a háznál. A gyűjtés közben találtam egy igazi vasutas lámpát, amit a váltók tetejére raktak régen, pislogott benne valami lámpa. Nagyon megtetszett, hazavittem és a kerítés melletti akácfára kötöttem, piros Mikulás papírt raktam az ablakaiba és gyertyát gyújtottam. Az ágról szépen

kilógott a kerítésen túlra, az utcára. Egyszer láttam dühösnek apámat, azonnal leszedette, sokáig nem értettem miért? Néha lepkéket gyűjtöttünk Liphay báró bácsival, drága tudós ember volt, Simson robogójával járt be Gyarmatra naponta a múzeumba, egyedülálló lepke gyűjteménye mentette meg őt a volt reakciós ellenség ismert sorsától. Meg talán emlékezett még valaki, hogy a fél falut a kastélyába szállásolta el és etette a front alatt.

Egyszóval boldog és felhőtlen gyermekkor volt, pedig felettünk csattogott a szörnyű történelem, s míg folyamatosan tartott az imperialisták arculütése, azért csak cseperedtünk és már a gyarmati gimiben is találtam magamat.

Itt történt a csoda, amiről beszélni szeretnék.

Új tanárok, patinás falak tele tablókkal, új fiúk és lányok. Itt és akkor láttam meg Őt, egy szőke copfos kislányt. Fényképét elnézve ma nem állíthatom, hogy különösebben szép lett volna vagy valami „dögös” nőieségtől duzzadó, csak Ő volt. Elszédültem, két évig különös kábulatban éltem: ott voltam mindenütt és még se. Egy igazi, első és viszonzatlan, pusztító szerelem zúdult rám. Nem elnéző mosolyra való, mert felnőtté kalapált, telve addig nem érzett vággyal, féltékenységgel, a viszonzatlanság fájdalmával, mikor elakad a lélegzet, ha látom tornadresszben, és a tánciskolában nem kérhetem fel a tesztoszteron invázió miatt... Különös szédület, mely fogva tart, vak leszel, közepes fokban beszámíthatatlan. És minden szenvedés ellenére nem lehet nélküle élni,

nincs észérv, csak lebegés. Még a kezét sem fogtam meg, már második éve tartott fogva.

A Forradalom eseményei jöttek, pár napig nemzetőr voltam, röpcédulákat osztogattunk, ott voltunk minden tüntetésen, de nem voltam hős. Egy este moziban voltam Vele. Már az is gyanús volt, hogy eljött, valamit jelzett női ösztöne? Hazakísértem, a búcsúzásnál kapujukban mintha más lett volna, mint eddig: közeledett, talán meg akart csókolni? Nekem az első lett volna. Kétévnyi közöny után? Ma sem tudom mi történt bennem, hazáig futottam.

Reggel felébredtem, a rádióban Nagy Imre drámai beszéde: a szovjet csapatok megkezdték az ország megszállását. De másra kellett figyelnem.

Felültem és valami nagyon furcsa, idegen, régen nem érzett közérzet fogott el. Elszállt a kábulat, hosszú görnyedés után kiegyenesedtem. Mint tartósan magas lázas állapot után, hatalmas izzadás kíséretében lemegy a láz és kitisztul a világ. Körülnéztem a szobában, megváltoztak a tárgyak, a rádió ismételte a szöveget, minden a helyén volt, de minden más és egyszerre a döbbenet: elmúlt.

Mindez még most se lenne érdekes, de sok tanulmány után, ma már biztos vagyok benne, hogy az „igazi”, kízó, alkalmasint pusztító szerelem egyedi agyi történés, majd egyszer kitalálják, hogy milyen anyagok, hormonok, aminok mit és hogyan, honnan hová és mennyire, pangó izgalmi állapot valahol az idegrendszer

ismeretlen zugában, mint az epilepsziás fókusz, ami egyszerre kisül vagy mikor kialszik a fény, ha leoltjuk a lámpát.

Ma már nosztalgia, pedig gyötrelem volt, fájdalom, de szép is; megúsztam. És egy életre tudom, hogy mi az igazi szerelem. A másik fél az ilyen történetekben lényegtelen, oka, de nem részese az egésznek...

Sokáig nem találkoztam Vele. Az érettségi után egy-kétszer összefutottunk, de már messze jártam. A góc kiégett. Később már csak az érettségi találkozókön láttuk egymást, örültem sikereinek. Minden születés- és névnapon felhívjuk egymást, én néha elfelejtem, Ő soha.

Nem győzelem, csak szerény kis történelmemet teremtettem újra, amíg...

Apám volt, csendes

„Székelyföld családjainak könyvében egy terjedelmes székely családhoz érkeztünk. Kezdetben ‘Szonda’, utóbb azonban ‘Zonda’ nevet használt. A családfa Gergelylyel kezdődik, ki 1575 körül élt ..., fia István az 1614 évi Bethlen Gábor-féle conscriptioban mint nobilis fordul elő, utóbbtól származik le e szép család” – írja a Székely Nemesei Családok második kötetében a szerző, Pálmay József.

Apám e nagy család leszármazottjaként jött világra Székelyudvarhelyen 1899-ben, apja a vármegye főállatorvosa volt, anyja a hajdanán Erdélybe menekült örmények kései ivadéka. Szülővárosában, a katolikus főgimnáziumban érettségizett 1916-ban és még ezen az őszön beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi szakára, Budapesten.

Egyetemi tanulmányai idejére esett az 1919-es Kommün. Markáns örmény arcvonásai miatt egyetemi évei alatt a Hungaristák piszkálták, Kun Béláék idején meg a bőrkabátosok vitték el társaival együtt, az egyetemről valamiért. Egy pincébe kerültek, sorra vették (verték) őket. Mikor Ő következett, rábámult a két keretlegény: „Hát te hülye zsidógyerek hogy kerülsz ide? Na, tűnj el, többet ne lássunk”. Pedig soha nem csapódott se ide, se oda, a közügyek iránt közömbös, csendes, mondhatni ügyetlen ember volt. Nem képviselte érdekeit, nem

érdekelte, hogy halad-e előre a pályán, már-már bután nem volt anyagias, a betegek szerették, ennyi elég volt Neki.

1923-ban avatták orvossá, ezt megelőzően, a trianoni ország-csonkoláskor Magyarországot választotta hazájának. Ráckevére került körzeti orvosnak, édesanyját is áthozta, itt is temette el. Nagyiskolás koromban évente egyszer mentünk a sírhoz, még akkor is sok, volt ráckevői betege köszöntötte nagy szeretettel.

Egy pengő volt akkortájt egy vizit ára, egyetlen kivételt tett. A környék dúsgazdag embere csikorgó télben, hajnalban hívta sürgősen. Nem kis nehézségek árán, bérelt szekéren sietett a messzi birtokra és kereste a beteget, aki épp fát hasogatott az udvaron. Keresztbe állt benne a szél, vagy valami hasonló lehetett. Száz pengőt kért, a gazda nyelt egyet, de szó nélkül kifizette. (A kuplé szerit akkor „havi 200 fixszel az ember könnyen viccel”.)

E bátor tettére nagyon büszke lehetett, mert kétszer is elmondta. Mikor megtudta, hogy – bánatára – fia pszichiáter lesz, a szakma sikerességét illusztrálандó, elmesélte egyetlen idevágó esetét. Egy fiatalember azzal jelentkezett rendelőjében, hogy giliszta van a fülében. Gondosan megvizsgálta és közölte, hogy nincs semmi baj a fülével, azért kimosta, amitől a páciens hallása javult, a giliszta maradt. A harmadik vizit előtt kiásott a földből egy kis földi gilisztát és a vizsgálat végén örömmel húzta ki a férget. Na, ugye – szólt a beteg és pár hónapig nem jelentkezett, aztán mégis újra nőtt a dög, ráadásul vala-

melyik ellensége tette bele, akit kinyír, ha nem hagyja abba. Ekkor jöttek a mentők.

Ráckevei legényéletét megzavarta eladósorban lévő, későbbi anyám megjelenése a ráckevei rokonoknál, a többi már rutin, nászútra Abbáziába mentek az utolsó békeévben. A bécsi döntések után visszakerült Erdély nagy része s őt, mint tősgyökeres erdélyit, 1940 elején áthelyezték Székelyföldre, járási tisztiorvosnak. Aztán fordult a hadiszerencse, minden vissza, 1942 novemberében Szécsénybe helyezték ugyanebbe a beosztásba. Ők kérték, hogy közel lehessenek anyai nagymamához és a családi házhoz Balassagyarmaton.

Apámat persze rögtön behívták, autóját a németek elvitték, 1945 elején Ausztriában esett amerikai fogságba, ahol orvosként működhetett. Apjától örökölt kedves aranyórája túlélte a háborút, a fogságban lopta el egy amerikai őrmester és eladta. Pár nap múlva a jenki parancsnok hívatta Apámat és közölte, hogy OK minden, de a katonát hadbíróság elé viszik, és igen szigorú büntetés vár rá. Lemondott a feljelentésről. Ilyen volt.

A szomszédban volt egy másik tábor, egy volt koncentrációs tábor lakóit helyezték el itt ideiglenesen. Mint orvost áthívták (vezényelték?), s az amerikaiaktól suttyomban becsempészett penicillinnel megmentett valamilyen főembert. Egy balassagyarmati lakó is volt a táborban, aki már ott jelezte, hogy otthon számíthat majd rá és megadta nevét. Nem is sokkal később a Nógrád megyei ÁVO vezetője lett, tartotta szavát: apámat „igazolják”, noha „nyugatosnak” számított amerikai fogsága

miatt, a helybeli új hatalmasok még így is zaklatták Szécsényben.

Itt végül egy roskadozó, vizes házban helyezték el a családot, nem tiltakozott. Hogy disznót vághassunk, pici malacokat kellett vennünk olcsón. Két kismalacra emlékszem, Matyi és Mancsi a konyhában nőttek tavaszig, apám vakargatta a fülük tövét a bűdös konyhában, csendes röffenésekkel köszönték. Mikor jól felhizlalva vágásra került a sor, hajnalban elment otthonról. Ha nem látom, azt sem hiszem el senkinek, hogy cirmos cicánk nem volt hajlandó lebabázni az ő jelenléte és simogatása nélkül. Biztosan valami nagy szeretet és nyugalom sugározhatott belőle. Mindenki szerette.

Csendben, szótlánul, panaszkodás nélkül öregedett meg. Két kisfiú unokáját nagyon szerette, Happapának hívták. Szaporodni kezdtek bajai, kezeléseik, csonttörések, operációk, szótlánul tűrt mindent. Aztán egy nap ennyit mondott: nézd már, véreset pisiltem. Már nem volt operálható, szörnyű volt látni, ahogy ment össze, otthon adtam az infúziókat, aztán kórházi szobámban. Ketten voltunk, mikor félévnyi szenvedés után annyit mondott halkán, csont soványan: „vége van ennek fiam, hagyjuk”. Még kétszer újraélesztettük, aztán fejét hajtottam a végzetnek.

Autóval követtem a halottszállító kocsit a hamvasztóig, ott álltam, mikor betolták az emésztő tűzbe, végig ott maradhattam, így tudom, hogy az a maréknyi hamu, amit egy urnában kezembe adtak, biztosan Ő volt.

Egy versszak emlékszik Rád, Papa.

„Apám levelének címe sincsen/ koromgolyóban tűnt
el hirtelen/nem vallatta az elvetett magot/ nem kért
sosem csak ült és hallgatott”.

Tizennégyezer karakter hódolat Hrabalnak

Akkor már egy éve hogy a Forradalom utáni nagy megtorlások kezdtek csitulni, mi ugyan alig tudtunk valamit az egészből csak ültünk a szobában és tanultunk. Jött a nagy záróvizsga aztán meg az avatás, mindig akkora cécó van belőle, az a nagy randa színház mind megtelt, mint a kiszáradt gilisztára a hangyák özönöltek a feketébe öltözött népek, képzelje fehér kesztyűt kellett szerezni mert a rektor nem kedvelte az izzad tenyerünket, végül is érthető meg aztán voltunk majd négyszázan, de akkoriban honnan lett volna fehér kesztyű, mindenki kért a sebészetről, vonultunk a pulpitusra doktorra fogadom... doktorra fogadom... így ment két órán át már halálra untuk végre csak jött a híres hippokratészi eskü, egy nagy marhaság mit lehet ma kezdeni azzal, nem is ő írta csak a hülye újságírók hivatkoznak mindig rá de fogadnék egy láda sörbe hogy egyik se olvasta még, esküktől amúgy se lesz senki jobb orvos, ki-ki olyan lesz amilyennek született meg nevelték, mert az egyetemen csak a tudományt tanítják hogy a betegnek lelke is van arról alig hallani, nem is csoda mert az idióta felvételin azt kellett tudni hány szikű a borsó meg melyik rendbe vagy mibe tartozik a hőscincér, na ettől lesz jó az orvos. A végén még a Himnuszt is eljátszották ami akkoriban nagy dolog volt mert dúlt a proletár internacionalizmus persze nagyritkán, nagyobb focimeccsek előtt meg Szilveszterkor azért elhangzott, szóval Himnusz meg foga-

dalom mi meg ott vihogtunk csak a szegény szülők pityeregtek, kegyetlen az ember húsz év körül, aztán úgy 25 év múlva a porontyaikkal itt zokognak majd ők is, egy marhaság ez a mindig más folyóba lépünk, ugyanúgy átázik az ember akármikor lép bele, persze ez csak a lepusztult valóság nem filozófia.

Hazamentünk busszal városkánkba, oda küldtek orvoskodni mert az állást ahová akartam menni naná, hogy az évfolyam KISZ titkára kapta bár végigbukdácsolta az egyetemet, elég az ahhoz, otthon meg kiderült hogy bolondokat fogok gyógyítani, na az ott töltött időkről tudnék sokat mesélni.

A fenti avatás éppen vasárnap történt, szerdán meg már irány a Néphadsereg, annyi idő volt csak hogy felvettek a kórházba hogy kapjak zsoldot és ne legyek közveszélyes munkakerülő mert akkoriban ez járta nem úgy mint most. Nem is volt hajléktalan mondja az apósom, bent laktak a munkásszállón, munkanélküli se volt, mert dolgozni kellett csinálták a szar árukat és vitték a szocialista országokba meg a szovjeteknek, ott másféle szart csináltak azt meg hozták ide, meg volt szervezve minden szép kerek volt a világ, nem volt maffia, milliárdos csalás meg ilyesmi, azt az egy meggymagos pofát is hogy lesittelték ahelyett hogy főbankárnak tették volna meg. Elég az hozzá szerda reggel már a laktanyában voltunk Elvtársak! aszongya egy aranystráfos, hasonlított a szécsényi kondásra aki egy nagyon rendes ember volt néha beszélgetett velem pedig kis krapek voltam még, szóval azt mondja a stráfos, Elvtársak ez itt katonaság nem

egyetem meg kimegyek-bemegyek hejehuja, itt fegyelem van korán kelés reggeli torna kiképzés lövészet fegyveres járőrszolgálat na oszolhatnak két századra a többit majd a századparancsnok elvtársak Az egyik egy nyeszlett szemét hapsi volt már másnap Ánusz-nak hívtuk, tudja a segglyukat hívjuk így orvosul, a másik egy szép nagy marha ember viszonylag jóindulatú, ha azt mondta hogy „értem a kérdést elvtársak” már tudtuk hogy nagy zavarban van, hallatszott ahogy zakatol az a kevés idegsejt az agyában, de többnyire kisegítettük mert nagyon szerette a focit és mikor bajban volt csak annyit kellett mondani „és tegnap megint mit csinált a Fradi százados elvtárs?”

Ilyenkor már az egész délelőtti program rendeződött Egyik nap levetítettek egy szörnyű filmet amiből kiderült hogy a szovjetek csináltak egy rendes hadgyakorlatot atomcsapással, a tankok úgy röptek akár a gyufaskatulyák a katonák meg mentek a tömény gamma-sugárban mit tudták szegények mi van, nekünk meg azt kellett megtanulni ebből hogy ilyenkor mi az orvosi teendő Nagyon izgalmas: először is le kell seperi a radioaktív port a sérültekről csak azt tudnám hogy ki nem sérült ilyenkor na mindegy, aztán meg együtt várni a halált vagy másnap vagy pár hónap múlva, ugyan mit lehet itt gyógyítani, egy szemét duma volt az egész.

Nahát nagyon elegünk volt ebből a filmből, az egész gárda hallgatott aznap este mert mi közünk nekünk ehhez az egészhez... Másnap meg még dolgozatot is akartak ebből íratni, csupa feszültség volt mindenki telve némi lázadó hangulattal Az egyik nem bírta: kérek enge-

délyt kérdezni százados elvtárs Aszongya arról nem volt szó tegnap hogy mi a teendő, ha az egészségügyi szolgálat épp a robbanás közelébe volt telepítve? Nagy lett a csend Kérek engedélyt válaszolni mondta egy nagy-dumás kolléga két méter magas kosaras gyerek: Százados elvtárs ebben az esetben az egészségügyi szolgálat aeroszol formában települ, hatalmas röhögésbe robbant ki a feszültség, lett is cirkusz belőle mert bent volt az órán valami köcsög főkatonaorvos és botrányt csinált Azért valahogy csak letelt a hathetes kiképzés és jött a féléves csapatszolgálat, ott csak inni kellett a polhelyetesssel vagy a parancsnokkal Egy-két dolog azért történt mert egyszer lövészetre kellett menni biztosítani, aknával vagy mi a francsal lövöldöztek bele a levegőbe, célpont semmi, kérdezi a parancsnok: doktor elvtárs nem akar maga is löni egyet? Kérdem mennyi egy löveg azt mondja 1600 forint, na akkor nem akarok mert anyám havi fizetése ennyi, hát majd zárkába kerültem lázításért Egyszer meg soroztunk, az még egy milyen dolog reggeltől estig szőrös seggeket meg lúdtalpakat nézni már délre forgott a gyomrom Egy könyvből kellett volna sorozni melyik betegség miatt alkalmatlan szegény bevonuló vagy melyik fegyvernembe kerülhet Nézem olvasgatom, azt mondja gyengeelméjűség rubrika: sorkatona nem lehet, tisztas, tiszthelyettes, tiszt, főtiszt nem lehet, tábornok: üres! Olvasom hangosan és röhögve, na ebből is nagy baj lett majdnem megint lázítottam még szerencse hogy ott volt az ezredorvos, rendes gyerek volt le is szeretelt később és elment körorvosnak, úgy megörült az új Zsigulinak

hogy egy kanyarban a fa köré csavarodott szegény Végül aztán valami jót is csináltam az egész katonaság alatt már amennyiben jó dolog egy rossz bicskával átvágni valaki torkát, de egy kiskatonának megtettem a katonai mentőben meg is maradt a gyerek hála az Istennek, nagy beszarás volt mert hibázott a kiképző tiszt, engem meg előléptettek egy fokozattal alhangyából nagy dolog... Csak eljött az ideje a szabadulásnak mondom megyünk végre gyógyítani illetve előbb meg kéne tanulni Szép tavasz volt harsogó zöldben a fák a kórházudvaron, meg kedvenc fehér gombócaim a spírea-bokrok, már épp kezdtem megtanulni a nővérek nevét meg a járást abban a nagy hodály vigyorgóban, egy nap csak jön egy civil azt mondja a megyei rendőrségtől, na mondom magamban vajon mit követtem el már megint? Ötöl-hatol azt mondja doktor elvtárs ez a szakáll politikailag problémás, mondom ez egy szakállas vicc hehehe mire ő, hogy csak ne viccelődjön a doktor elvtárs most van az ellenforradalom 10 éves évfordulója és a szakáll szimpátia vagy akár tüntetés is lehet Menyasszonyomnak nagyon tetszik ennyit megtehetek neki, amúgy mi újság Marx és Engels elvtársakkal, az egy más világ volt mondja, ebben egyetértünk mondom és Ulbricht meg Castro elvtársak? Csak utánuk, mondja meg a főnökeinek Alig múlik el pár nap hát jön egy levél az igazgatótól hogy a járásban egy orvosi körzet kiürült helyettesítés kell három havi váltással, szeptember egytől oda vagyok helyezve... alvás a rendelő mellett ebéd az óvodában, állandó ügyelet eljönni nem lehet, van még két csatolt község Kérdem miért pont én

menjek nem ismerem a gyógyszereket még receptet se tudok írni, túl nagy a népsűrűség? Majd a nővérek segítenek azok tudnak mindent Hétfőn a faluban a tanácson kellett jelentkezni már várt az elnök a titkár a párttitkár a TSZ elnök, Isten hozta dokikám, nocsak itt van Isten mondom magamban Dobjunk be egy felest a megérkezésére akár tegeződhetnénk is, mentek is a kupicák meg a körtegeződés mire elindultunk a rendelőbe már úgy szédelegtem mint a tyúkok amikor pálinkás kenyeret adtunk nekik gyerekkoromban Akkor dúltak a Rákosi-idők én meg indiánoztam a várkertben meg lepkét hajkurásztunk a báró bácsival fene tudott az ÁVH-ról Recskről Borzasztó hogy meghülyítették az embert, szegény szüleim mesélték hogy mint kisiskolás hapsi egy székre állva szónokoltam nekik hogy majd meglátjátok a szocializmus meg Rákosi elvtárs, ők szegények meg összeharpták a szájukat nem mertek szólni mert ha elmondják az igazságot hát másnap biztosan elpofázom az iskolában és úgy elviszi őket az ÁVH mint a sicc, mikor meg Sztálin meghalt én marha ott zokogtam a rádió mellett na de hát az endékások után már nincs min csodálkozni... Szóval ballagunk gyalogosan le a faluba megnézni a rendelőt: legalább megnézed a falut, jól élnek tudod málna meg eper megy itt, mi mindenkit ismerünk ha bármi van csak szólj nekünk Egyedül a cigányokkal lehet bajod de csak az itteniekkal mert ha átmegy a szomszéd faluba ott rendesebbek dolgosabbak mint a magyarok Itt lent laknak a völgyben földbeásott putrikban senki nem mehet oda, szigorú a vajda, azt mondják parancsa szentírás,

persze feljárnak lopni betörni éjjelente valamiből élniük kell, meg a döggútra járnak de orvoshoz nem mennek csak ha a vajda mondja legfeljebb meghal és helyben eltemetik Régebben még próbálkozott az előző doktornő a kötelező oltásokkal egy egész osztag rendőr jött ki a városból géppisztolyokkal körbezárták a telepet és kihozták a szélire oltani a gyerekeket de ki tudja ki lett beoltva ki nem Még a nevüket se ismerték abba is maradt minden, „egyszeróval ne menj le mert megesznek ezek Téged is, még akkor is baj lehet ha netán felhoznak valakit ide a rendelőbe megkéselnek ezek itt is, légy óvatos és inekciót mindenképpen adjál nekik”.

Én mondom érdekes egy élet volt, kevés szabadidőmet a kocsmában töltöttem és beszélgettem csak nem lehetett inni az állandó ügyelet miatt meg ott volt a politikailag problémás szakállam is, bezzeg egyik utódom az nem sokat törődött ilyenekkel, igaz ez már jóval később történt és a szakáll sem volt már veszélyes annyira Mesélték hogy folyton részeg volt és állandóan viccelődött a betegekkel mégis szerették mert a szakmához értett ha magánál volt de gyakran elaludt a beteg hátán hallgatóval a fülében Meg mikor jött a nagy influenza járvány a plébános nagyon beteg lett sürgősen hívta a dokit, jött is megvizsgálta azt mondja nagy a baj plébánoskám csak azt nem értem hol van ilyenkor a Jóisten? Mit tudok én tenni ha Ő nem segít, hacsak nem hozatja fel azt a híres aranyhárga szilvapálinkáját ez az utolsó mentsvárunk Rohant is a pincébe a templomszolga tényleg isteni nedű volt mire megitták jobban is lettek mindketten főleg az

Isten szolgálja de azért a doki besegített egy Algopyrin injekcióval.

A szomszéd falu cigányain tényleg csodálkozni kellett: tiszta szép házak ápolt gyerekek, a faluban azt se tudták mi az hogy cigány Itt így van és akkor nyolc kilométerrel arrébb meg putrik meg dögkút meg lopás Cigány ez is cigány az is, a fene érti ezt az egészet Szerencsére nem kellett szólnom a nyeszlett körzeti megbízottnak, pedig ott szaladgált fel-alá a faluban egy 125-ös szolgálati Danuviával intézkedés ügyben Egyszer csak rohan hogy jöjjön gyorsan doki mert a tsz-ben felcsingálta magát valaki Robogtunk is a helyszínre mondom neki hogy akkor menjünk be vegyük le meg ilyesmi, aszongya én ugyan akasztott emberhez nem nyúlok De hát maga a rendőr, de látom ám hogy a körzeti megbízott agyában a szolgálati szabályzat emlékei és a tradíció gigászi küzdelme dúl azt mondja hívja a tsz-elnököt az majd szerez egy embert Gondoltam magamban: ez a marha még jelentést tesz a központba hogy kekeckedtem vele ezzel a forradalmi szakállammal, ne szarozzunk itt hozattam egy létrát meg egy kést aztán kész Bementem úgy emlékszem mintha ma lenne, rendes bűz félhomály és valamilyen kis állatkák rohangásztak szanaszét, a szegény kis keszeg ember meg ott lógott a bejárat mellett mondom magamban még szerencse hogy ilyen kisművésű, levágtam a szerencsétlent már merev volt, képzelje megállt a lábán a falhoz támasztva de valahogy kihúztam, hát nem voltam boldog... Közben megjött az elnök, mondom szegénynek már vége, arra kért a lángeszű TSZ

vezér hogy azért adjak neki egy inekciót, ez volt a mániájuk, mondom annyit ér ennek már mint döglött kutyának a fogmosás, aszongya hogy mégis adjak, de csak sikerült meggyőzőnöm, nagy nehezen megnyugodott.

Elmúlt lassan a három hónapos kiküldetés aztán még 15 évig voltam kedves bolondjaim között, szeretttük egymást, de nem értik ezt az emberek. Végül el kellett hagynom kis városomat de sokat visszajártam, ilyenkor útközben gyakran láttam a cigány-völgyet meg azt is mintha egyre kevesebb putriból szállna fel a füst nincs olyan nyüzsgés, aztán egy kora nyári napon vagy húsz év múlva, látom ám hogy a völgyet már csak friss zöld borítja Bevitt a faluba a kíváncsiság Ismerős sehol, kínos magyarázkodások tanácselnök párttitkár ki tudja merre már... Azért csak sikerült valamit összeszednem az öreg Kalinától meg az egyik védőnő is élt még Szóval képzeljék el az történt hogy a völgyben összeszerelmesedett két még gyereknek mondható, a vajda meg nem adott engedélyét a „frigyre” erre egy éjszaka beszktek a faluba felverték a tanácselnököt és segítséget kértek Annak meg volt esze elhelyezte őket, dolgoztak a TSZ-ben gyarapodtak felcsipegették a falu szokásait a gyanakvás is kezdett oszlani körülük Híre mehetett mert a völgyből minden évben felszállingózott egy-két fiatal terepszemlére vagy végleg, az öregek csendben kihaltak a vajda se soká bírta egészséggel, na meg a székelyen... Egyre kihaltabb lett a völgy aztán benőtte szépen a zöld. Így volt nem így volt? Vagy ennyire szép nem is lehet? Annyi biztos hogy valahogy így kellene ezt az egészet csinálni.

Mostanság már ritkán járok le kis városomba, egyre kevesebben ismernek egyre kevesebbet ismerek én is, a temetőben találkozom még a legtöbb ismerőssel, szaporodnak halottaink Látjuk egymás szemében a csodálkozást hogy nahát tényleg ő az, de erről hallgatunk a gyerekekről beszélünk, mostanság már inkább unokákról meg arról hogy az Időnek kellett volna szólni még akkor hogy a fenének rohan annyira most meg már megette az egészet a fene...

Pszichodebil

Nyugodt kis élet volt úgy a hetvenes években, a városban csak járkáltak az örültek városszerte az utcán és hallucináltak ki mennyire Egyik hangosan a másik motyogta magában Az öreg Hausberger Misi ott prédikált a katolikus templom sarkán arról hogy nyírták ki őt a németek a táborban, Ancsa rádadozott ilyenkor: a-a-kor me-e-eg hogy va-va-vagy itt te hülye? De nem lett vita mert jött a dél siettek vissza ebédelni a vigyorgóba elég volt a harangszó indult is a Pavlov-reflex felejtettek mindent mint nagyanyám az ezüst készletet az oroszok elől Gyűlik a nyál jön az ősz – mondta Hausberger de kedvenc mondása mégis az volt: „az a fontos, hogy gyerek a napon van és nem fázik”. Ni-nincs is gye-gyereked mondta Ancsa mert nem szerette az öreget és neki tényleg folyt is a nyála a gyógyítól ezért a dokit még jobban utálta: Hi-hi-hibernál persze a kurva anyját a Szadainak sze-sze-szedje csak ő De volt olyan hogy vasárnap korahajnalban a doki lakásajtájához ült és végigdadozta jó hangosan a múlt heti újságot...

Dezső az osztályon aznap az örölt platinát akarta kolloid állapotba hozni ezért már igen korán fenn volt, mindent gyógyít mondta főleg a rákot mert a rák ettől nem tud hátrafelé menni előre meg születéstől se így aztán egy helyben áll: arra jön valami és kész A kolloid ötletét a tegnapi tökfőzelék adta azzal babrált, vénásan

gondolta applikálni de nem volt aznap szerencséje mert Klopicsné volt szolgálatban aki leugatta s akit már nem tudtunk hova áthelyezni olyan hülye volt Bevezettük a Klopicsné-egységet: ez volt a bunkóság mércéje öt egység volt a totálkár Szóban nem leírható Klopicsné ráadásul még büszke is volt rá olyan „én vagyok a hülye” típusú ami aztán elviselhetetlenné tette kapott is rendszeresen az ápoltaktól egy-egy frászt munkahelyi balesetnek számított ezért ilyenkor tartósan táppénzen volt és nagy volt a béke a rezidanszon Egyszer azért majdnem ráfara-
gott mert Bauer Rozi mind a százhusz kilójával követelte a munkaterápiás pénzét amit nem kapott meg előtte való este Süketnéma volt nem tudta mondani szegény hogy a negyven forint jár neki bár a hülye is tudta hogy mit mutogat a baj az volt hogy mindezt egy természetes konyha-
késsel tette sokkal hangsúlyosabbá Szadai dokit az ágy-
ból ugrasztották ki pizsamában rohant be a rezidanszba ott állt Rozi a bazi nagy késsel körülötte a három nővér kővé dermedten a félelemtől Szadai megtanulta alapfo-
kon a jelbeszédet ezért Rozi kedvelte őt Kiderült gyorsan a negyven froncsi nyugi jelezte Szadai és beszaladt négy méterre lévő lakásába Egy papír ötvenese volt csak azt vitte vissza lobogtatva a bankót ami nagy hiba volt: Rozi két darab húszasra volt kalibrálva mondhatnánk szocia-
lizálva Szerencséje volt a nővéreknél egy-egy húszas naná hogy másodperc alatt összejött az összeg Szadai nyújtotta a pénzt cserébe a kést kérte Az akció sikerrel zárult Rozi ölelgette a pizsamás Szadait fotós persze ilyenkor nincs sehol aztán most vagy elhiszik vagy nem...

Dezsőről jut eszembe hogy kifogyhatatlan volt az ötletekből Mikor kigyulladt kísérlet közben a házilag bakácsolt elektronmikroszkópja az igazgatóság erősen összeráncolta homlokát ezért paradigmát kellett váltania, így a festészet és költészet kezdte foglalkoztatni képeivel tele lett a folyosó ja és vett az Ecserin egy írógépet igen hosszú műveket hozott létre majd a műfordításba is belekóstolt Egyik nap látjuk hogy már két írógép van előtte kérdezi a doki minek két gép Dezső? Szlovákból fordítok a régi gép a magyar az új a szlováknak kell – mondta volt némi derűltség Mindez az után történt hogy nem sikerült fenomenális újítását elfogadtatni sem az igazgatósággal sem egyéb magasabb szervekkel Meglátott valahol valami játékot olyat ami ha fény éri tartósabban akkor a sötétben tovább világít Beadványában javasolta a fák befestését a foszforeszkáló anyaggal: „Egész nap magukba szívják a fényt, éjszaka meg világítanak, fenomenális nemzeti spórolás lenne” Ismeri a nagy felfedezések sorsát – mondta Szadai doki Dezsőnek mikor válasza se méltatták pedig az ötlet nem mindennapos akárhogya is nézzük... Na de az sem volt rossz mikor drága Pubikánk egy 50 éves óvoda mindenkiunk kedvence akiről olvashatnak még másutt is, munkaterápia címszó alatt bizalmi beosztásban volt mert ő vitte a reggel levett véreket és egyéb váladékokat a laborba Egy kemény fagyos téli reggelen épp két agyvízet vettünk le papírok kitöltve meg minden Ment az istenadta három számmal nagyobb cipőjében Pár óra múlva hív a laboros főnök mi a szart küldtetek le tele van kovamoszattal Pubi gyorsan vallott

állandósult kedves-bárgyú mosolyával miszerint a kórház udvarán a tükör-jégen nagyot banyázott a kémcsövek meg reccs Visszasomfordált az osztályos kezelőbe két kémcsőbe vizet engedett és már vitte is A másik csodabogár meg Tóni volt a kórházi macskák védőszentje Béna volt a fél oldala alig tudott beszélni a szájugából halkán csordogált a nyál de ez a macskákat végképp nem zavarta Volt belőlük annyi hogy lassan több macska volt mint patkány ezért is hagyták őket békén egy ideig Tóni begyűjtötte az aznapi ételmaradékot kiállt a hatalmas elmepavilon udvarába és elkiabálta magát: kityityááák! Azt kellett volna látnia mikor a rengeteg bajszos rohant Tóni felé minden irányból aki ott állt boldogan a millió macska kellős közepén Ez volt az osztály egyik idegenforgalmi látványossága de aztán drótot kaphatott a KÖJÁL és alig maradt a macskaseregéből igaz hogy félév se telt el megint szaporodni kezdtek Piszkosul szívós szervezet a macska még az embernél is szívósabb pedig az is az, akárki akár mit mond Például hozott a mentő egyszer egy hapsit merev részegen, de annyira hogy úgy tűnt vérömleny nődögél a fejében hol volt még akkor CT meg MR: ha volt pupilla-difi hát fúrni kellett a koponyát és kiszívni az alvadó vért ha volt szépen meg is gyógyult Csakhogy a koponyában három öböl van mindkét oldalon az annyi mint hat lyuk Na így volt ez a legénnyel is aki „annyit ivott: hogy a foga is kiázott” miként Dugonics András írta volt nem volt mit tenni éjfél fele járt Pest messze van irány a műtő közben ment az infúzió meg minden zaft ami ilyenkor illik Másnap délután mikor fel-

ébredt látja ám a nagy kötést kérdi mi történt? Agyafúrt lettél komám mondták a társak röhögve ne igyál annyit ha nem bírod...

Na meg ott volt a munkaterápia! Nagyon szerették a faluról bekerült betegek Volt kertészet disznóhizlalda és egy csomó kis feladat ők meg élvezték mert otthonosabb volt az élet még kevéske pénzt is kaptak de a legfontosabb hogy szükség van rájuk. Manapság aztán megy a nagy marha liberális duma hogy kizsákmányolás személyiségi jog meg ki tudja mennyi baromság már a tyúkoknak is színes TV kell a libát se szabad tömni akkor meg minek zabálja a kandírozott libamáját a sok mihaszna barom aki jól él ebből az állatvédelemből Szóval nagyon jól érezték magukat ha volt munka szívesen mentek ki házhoz is Szadai doki vett egy rozoga házat jócskán kellett tatarozni Volt olyan osztály ahol évek óta éltek a betegek rendesen kapták a gyógyszert tiszta ruhát ételt nem is vágytak nagyon haza Ha hazaküldtük őket csak nyűg volt a családon vissza is hozták őket különböző indokokkal aztán meg kiderült hogy nem volt a fele se igaz Így hát mi voltunk az otthonuk Szadai doki többet tudott az életükről mint a saját anyjuk Szólt Szadai két betegnek akik szerettek munkát vállalni hogy na most jöhetnek Volt öröm a kórházi reggelit otthagyták beültek Szadai Zsigulijába ott meg már várta az anyósa a régi nagy reggelikkel az ebéd is finomabb és több volt mint bent csak alkoholt nem volt szabad ez talán érthető Az első nap nagy élmény volt Útközben a doki megemléltette hogy sok mindent kell majd bontani A kőműves majd

elmondja mit Kezdődött a munka a mester éppen mondta mikor sutty egy méterre tőle megindult egy cserép a tetőről Elugrott mert már jött is a másik Szalad fel Szadai a padlásra hát Józsi a pufók félnótás küldte le a cserepeket sorban „Azt mondta bontás lesz” – dörögte A legszebb az volt mikor egy nagy gödröt kellett ásnia a kert közepébe a sittnek Elkezdte reggel haladt is vele és délre úgy beásta magát hogy ebédre nem tudott kijönni csak ült ott mint kutya a kútban Azért elkészült a tatározás Szadai örült de ők mindketten sajnálták hogy vége a szép időnek... Sok szomorú is történt a rezidanszon Szadai szíve akkor fájt legjobban mikor Lajos elment Szép okos fiú volt szörnyű gyerekkorral Orvos apja felakasztotta magát anyja összeállt egy férfival aki a kisgyerek Lajos előtt szúrta le az anyját A gyerek felnőtt valahogy és úgy 18 évesen kitört rajta is a skizofrénia és bekerült Gyorsan rendbe tudott jönni egy időre, de nem volt sehová mennie Nővére közben férjhez ment jött a gyerek a lakás kicsi volt Lajos ott élt az osztályon Művelte magát Szadai a legjobb könyveket adta neki hatalmas sakk-partikat játszottak ha volt idő. Egyszer jön Szadai szobájába széles vigyorral Ezt el kell mesélnem – mondta Lajos. Kint ültek hárman a dohányzóban. Lajos, Kosztasz a csendes görög „régimotoros”, de jól elvult a tudathasadása, ha szedte a gyógyit, meg egy új, korukbeli fiú. Hát te miért vagy itt? Verekedtél? Miért? Mondták a hangok. Ránéz a görög: Te meg mindent elhiszel, amit mondnak neked? Nagy vihogás volt, de ezt se hiszik majd el fogadjunk pedig így volt... Aztán egyszerre

furcsa tüneteket mondott Lajos: kettőslátás ilyesmi szép csendben nődögélt a daganat a fejében az istennek se hagyta magát megoperálni annyira sikerült lelkileg rendbe hozni hogy jogában állt döntení Lehet hogy igaza volt Elment a szép okos fiú 28 évesen pedig már lány is akadt lakással de csak kijárt hozzá nálunk érezte magát biztonságban meg is könnyeztük páran Hát ennyit arról hogy a szemét szcientológusok szerint jégcsákányos bűnözők a pszichiáterek Ha elhiszik úgy kell maguknak...

Fekete doboz

Éltem, míg élhettem
véletlen volt az életem,
mindig-más álarcban szöktem
zsibongó nappalokba
mindig valakivel mégis magam,
bujkáltam, szerettem, nem öltem,
sebeket ápoltam inkább,
soha, sehonnan, semmi hála...
Elestem a gáncsok hitétől is.
Alig éltem s már öreg vagyok,
akartam, nyomot alig hagyok,
kibuggyan szájamon a félelem,
így tűnök majd el védtelen
fényöblű álmok útjain...

Ω

Tartalom

Nincs félelem	5
Ajánlás.....	6
Nem is vers ez.....	7
Nincs félelem.....	8
Tavaszi fáradtság	9
Halottak napján	10
Idő van.....	11
Arc poeticus	13
Négyiksz.....	15
Majmunka elment	18
Levél fiának	19
Bagatell.....	20
Hommage à deux	21
Negatív	22
Kérdeztél, mondom.....	23
Pillanat.....	24
Gügyögő.....	25
Túl a felén.....	26
 Naptár könnyből, aranyból.....	 28
Január (<i>Bizony tél ez is</i>).....	29
Február (<i>Kohászok foncsor</i>).....	30
Március (<i>A szeles ünnepek</i>)	31
Április (<i>Füvek, rügyek</i>)	32
Május (<i>És hirtelen</i>).....	33
Június (<i>Majd a nyár</i>)	34
Július (<i>Ahogy elcsitul</i>)	35
Augusztus (<i>A táj pulóvert</i>).....	36
Szeptember (<i>Hirtelen ősz ez is</i>)	37
Október (<i>Egy ősz megint</i>).....	38
November (<i>A nyár sistergő</i>)	39
December (<i>Majd a vén dalok</i>)	40

Szonettek évada.....41

Konok csatában.....	42
Szonettek évada	43
Szonett-duó.....	44
Licentia poetica.....	46
Késő szerelem.....	49
Szilveszter, csend.....	50
Törtarany	52
Szonett-ellenes megmozdulás... ..	53
Sakk-szonett.....	54

A szerelem története.....55

Talán.....	56
I (<i>Abronsot patkolsz...</i>)	57
II (<i>Rézkampón lóg az éjszaka...</i>)	58
III (<i>Talán megértelek...</i>)	59
IV (<i>Most majd a bőség áradása...</i>)	60
V (<i>Védtelen kerültem hát az őszbe...</i>).....	61
VI (<i>A kedves szarkalábak...</i>).....	62
VII (<i>Papírt kutató kezem...</i>).....	63
VIII (<i>Félig-írt, gyűrt levelekkel...</i>)	64
Múlik	65
Status quo	66
Stációk.....	67

Fughetta hungarica.....68

Birkadal	69
Ötíksz	70
Fughetta hungarica.....	72
Híradó.....	74
Zsarátnok	75
Benedikció	76
Élet, rajz.....	77
Elhagyatva	79

Boguszlawszki téli álma.....	80
Ünnep előtt	82
Prospektus.....	83
Mi fájna itt?	84
Kisvizit.....	85
Próza.....	86
Pszichoteráp.....	88
Ad Senecam	90
Amin van	91
Bugát Pál emlékezete	95
Fülzúgás.....	96
Házika.....	98
Rezső	100
Pubika.....	102
Jókedvünk tele	104
Kilépési nyilatkozat.....	105
Jókedvünk tele	106
Mindegy.....	107
(Fut)urológia	108
Dialekt	109
Zenés hétvége	110
Mesécske	111
Parafrász	112
Hirdetés	114
A csuklók feszávolsága	115
Utószezon	117
Úton.....	118
Vadakat-terelő Ferenc	119
Döbbenet Kornél.....	120
Kosztolány (I)	121
Kosztolány (II).....	122
Posztmoderneknak	123

Nap, nap után.....	124
Őszidő.....	125
Törekeny szivárvány	126
Nap, nap után.....	128
Rondó születésnapjára.....	129
Az éjszaka.....	131
Elégia.....	132
Egy nap az Olümposzon.....	133
Da capo al fine	135
Fohász.....	136
Metró	137
Fiaimnak.....	138
Elhagy a vers.....	139
Menetrend.....	140
Töredékek.....	141
Hetvenkét éves.....	142
 Hai, kukk.....	 144
Natúr.....	146
Pszicho	148
Csalamád-é?.....	150
Naptár.....	152
Transzcend.....	154
 Gyarmat, mon amour	 156
A csataló halála	157
Partizán.....	163
Gyarmat, mon amur	170
Apám volt, csendes	176
Tizennégyezer karakter hódolat Hrabalnak.....	181
Pszichodebil.....	191
Fekete doboz.....	198

A szerző eddig megjelent művei

Nincs félelem (versek) 1988

Az öngyilkosság kultúrtörténete 1991

Törtarany (versek) 1993

Öngyilkos nép-e a magyar? 1995, 2004

Öngyilkosság, statisztika, társadalom 2006

Nagyok árnyékában (antológia) 2007

Lisznyai Kálmán válogatott versei 2008

Balassagyarmat jeles polgárai 2011

*Nincs nyom mögöttem
de megyek
nincs magasság fölöttem
de térdelek
csöppnyi fájdalom talán
és mint a
lepke szárnya
beleolvadok
a gyertyalángba...*

